iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

TUDEM YAYIN GRUBU

Hänsel ve Gretel yine kayboldu

Her eve lazım bir robot

Bir kitap nasıl yapılır?

Kayıp ve umudu takas etmek

Aralık 2021 • SAYI 139
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net
ISSN 2757-8887
39
9 772757 888002

iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

MERHABA,

Kutlanacak hiçbir şeyin olmadığı bir "Dünya Çocuk Hakları Günü" daha geride kaldı. Söz konusu gün, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, 1989'da "Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme"sini kabul ettiği gün.

196 ülkenin imzaladığı Sözleşme, tüm dünyada çocukların yaşam, eğitim, sağlık, fikir özgürlüğü, sosyal ve kültürel yaşama katılım gibi temel haklarını tanımlamakta ve güvence altına almayı amaçlamakta. Ancak ne yazık ki, aradan geçen bunca zamana rağmen, imzacı ülkeler vaatlerini yerine getirebilmekten çok uzaktalar. Dahası o günden bugüne, çocuklar için koşulların daha da kötüleştiğini söylemek mümkün. Örneğin çocuk işçi sayısı her yıl artarak, bugün 160 milyon seviyelerine gelmiş durumda. Dünyadaki her 5 çocuktan biri, günlük ihtiyacını karşılayacak suya erişemez durumda. İklim krizi, gıda krizi, süren savaşlar ve zorunlu göç gibi çocukları dolaysız etkileyen küresel felâketlere, son iki yılda Covid-19 salgını da eklemlenmiş durumda. Sadece salgının etkileri nedeniyle, geçtiğimiz yıl yaklaşık yarım milyar çocuk -uzaktan eğitim olanaklarına sahip olmadığı için- eğitim hakkından mahrum kalmış durumda.

Açık ki çocuklarımızın geleceği için, değişmek/değiştirmek zorundayız. Çocuk ve gençlik edebiyatına emek verenlerin de bu değişime ürünleriyle katkı vermesi, kaçınılmaz bir görev. Çocuklarımız için daha iyi bir gelecek, iyi kitaplarla mümkün.

Safter Korkmaz

iyikitap Aylık Yaygın Süreli Yayın / Ücretsizdir. ISSN: 2757 - 8887

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ adına İsa Aykanat
Yayın Yönetmeni: İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safter Korkmaz • **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez
Tasarım: Burak Tuna • **Grafik Tasarım:** Selin Öztekin • **Kapak İllüstrasyonu:** Ahmet Uzun
İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir
Tel: 0(232) 463 46 38 • **e-posta:** iyikitap@tudem.com
www.iyikitap.net iyikitapdergisi iyi_kitap

TUDEM YAYIN GRUBU

Bu kitaptan çıkmak kolay değil!

Yazan: M. Banu Aksoy

Sayfa numaralarının olmadığı kitapta hangi sayfadan hangi sayfaya atlayacağınızı arayıp bulmanız, sayfalar arasında bir ileri bir geri gidip doğru kişilere doğru soruyu sormanız gerekiyor.

Türkiyeli okurlar, Daniel Fehr ve Maurizio A. C. Quarello ikilisi ile önce *Kitap Nasıl Okunur?* adlı kitapla tanıştı. Hänsel ve Gretel'in yol göstericiliğinde ve çeşitli kitap kahramanlarının eşliğinde bir kitabın nasıl okunacağını, sıra dışı bir yol ile öğrenmiştik o kitapta. Fehr ve Quarello bu kez maceranın devamı sayılabilecek *Kitaptan Nasıl ve Ne Zaman Çıkılır?* ile çıkıyor karşımıza.

Kitaptan Nasıl ve Ne Zaman Çıkılır?
Daniel Fehr
Resimleyen: Maurizio A. C. Quarello
Türkçeleştiren: Berivan Özkoçak
Çınar Yayınları, 40 sayfa

İsviçreli yazar Daniel Fehr, çocuklar için kitaplar yazmanın dışında, masa oyunları da tasarlıyormuş. Oyun tasarlayan birisi olduğu için olsa gerek, Daniel Fehr kitaplarını da tıpkı birer oyun aracına dönüştürüyor. Bazen sayfa çevirmek yetmiyor; ilerleyebilmek için kitabı baş aşağı çevirmeniz, hatta silkelemeniz gerekiyor. Bu durum Moby Dick'in okyanusunun akmasına neden olsa bile...

Kitaptan Nasıl ve Ne Zaman Çıkılır?'ın başrolleri yine Hänsel ve Gretel'e ait. İşin aslı her şey Hänsel ve Gretel'in ormanda kaybolmasıyla başlıyor. Ekmek kırıntılarının başına gelenler malum... İki kardeş önlerine çıkan ilk kişiye -bir oduncuya- bulundukları yerden nasıl çıkacaklarını soruyorlar. Böylece iki kardeşin sadece ormandan değil kitaptan da nasıl çıkacaklarını görmek için biz okurlar da onların peşine takılıyoruz. Soru sordukları her kişi onları bir başkasına yönlendirdikçe kitabın içinde geziniyoruz. İki kardeş Uyuyan Güzel, Küçük Klaus ve Büyük Klaus, korkunç ve acımasız kurt, keçi yavruları, kötü kalpli kraliçe, Gepetto Usta ve Pinokyo gibi karakterlerle kısa diyaloglara girerek sonunda doğru yolu buluyorlar.

İlk kitabın sayfa sayfa ama bol aksiyonla ilerleyen macerasının aksine *Kitaptan Nasıl ve Ne Zaman Çıkılır?* da sıralı bir okuma yapılmıyor. Sayfa numaralarının olmadığı kitapta hangi sayfadan hangi sayfaya atlayacağınızı arayıp bulmanız, sayfalar arasında bir ileri bir geri gidip doğru kişilere doğru soruyu sormanız gerekiyor. Kitap boyunca karşılaşılan kişilerin kimler olduğu ise kitabın içinde bir yerde saklı.

Kitabın farklı kurgusuna güçlü desenler eşlik ediyor. Ama ne yalan söyleyeyim Maurizio A. C. Quarello'nun ilk kitapta yaptığı perspektif oyunlarının çarpıcılığı bu kitapta yok. Kurgu da resimler de ilk kitabın gölgesinde kalıyor bana göre. Yine de değişik bir okuma deneyimi sunması açısından genç okurların bu kitaptan hoşlanacağını söyleyebilirim. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★☆☆
Grafik tasarım	★★★★★★★★☆☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

Vazifeşinas Robot Eric

Yazan: Gökhan Yavuz Demir

Kaçak Robot, kayıplarımızla ilgili bir roman. Fakat Cottrell-Boyce kayıplarımızın yasını tutmak yerine mevcut koşullarda nelerin yeniden inşa edilebileceğine odaklanmış.

Kaçak Robot
Frank Cottrell-Boyce
Resimleyen: Steven Lenton
Türkçeleştiren: İpek Güneş Çıgay
Editör: Ümit Mutlu
Tudem Yayınları, 248 sayfa

Kocabaş bahçede olduğu için haberdar değil ama bizim evdeki yegâne robot olan süpürgeden, Toprak fena hâlde kuşkulanıyor. İlk zamanlarki gibi hâlâ ona havlamasa da yattığı köşesinden gözlerini bir an için bile robot süpürgeden ayırmıyor. Robotların dünyayı ele geçireceğinden korkuyor olmasa dahi, bizim süpürge robotun evi ele geçirme ihtimaline karşı kendisi daima tetikte. Kim bilir, belki de robot istilasına dair korku sadece insanlara mahsus değildir. Yine de bizim robot süpürgeyi Toprak'ın gözünün hiç tutmadığı kesin.
Anlamış olabileceğiniz üzere geçtiğimiz günlerde fasılalarla da olsa Frank Cottrell-Boyce'un yazdığı, Steven Lenton'ın resimlediği ve İpek Güneş Çıgay'ın Türkçeleştirdiği *Kaçak Robot*'u okudum. Peşinen söylemeliyim ki robot ile insan ilişkisine dair klişeleşmiş fobilerimizle alttan alta dalgasını geçen ve sürprizlerle bezeli bu romanı keyifle ve merakla okudum.
Kaçak Robot, kayıplarımızla ilgili bir roman. Fakat Cottrell-Boyce kayıplarımızın yasını tutmak yerine mevcut koşullarda nelerin yeniden inşa edilebileceğine odaklanmış. Bunun için önerdiği formül de bütün zorluklara, önyargılara ve korkulara rağmen dostluğun ve sevginin tesis ettiği güven. Belki de bütün romanın ana fikri karşılıklı güven duygusunun sağaltıcı gücüne dayanıyor.
Bütün olup biteni hikâyenin kahramanlarından Alfie'nin ağzından öğreniyoruz. Anlatıcımız Alfie hatır-

layamadığı bir kazada sağ elini kaybetmiş ve onun yerine son teknoloji harikası (ki ileride adı "Solcuk" olacak) bir protez el kullanan bir çocuk. Her şey onun okuldan ve Uzuv Lab'dan (yani Uzuv Laboratuvarı'ndan) kaçıp havaalanında vakit geçirmesiyle başlıyor. Olayların gelişimi Alfie'ye kendisine benzer bir dost edindiriyor. Bu dost, bir robot olan Eric'ten başkası değil. Eric de Alfie gibi kayıpları olan birisi. Tek farkla ki onun kayıpları daha büyük. Görünürde bir adet sol bacak. Fakat dahası da var. Programlandığı için mutlaka yerine getirmesi gereken mühim bir vazifenin yokluğu. Bu nedenle Eric'in kafası bir hayli karışık. Yerine getireceği bir vazifeden mahrum kalmış bir robot için aslında hayatın amacı da yitirilmiş demek.

İşte bu iki eksik ve hafızası bulanık dost, muhteşem bir maceraya atılıyorlar. Eric her şeyi düz, lâfzi ve somut anlamıyla anladığı için sürekli Alfie'ye sorun çıkarıyor; asla kast edileni değil, ısrarla söyleneni anlıyor. Fakat bütün bu yanlış anlamalardan kaynaklanan sorunlara rağmen Alfie, Eric'ten vazgeçmiyor. İnsanların korktukları için yok etmek istedikleri bu robotun aslında çok masum ve iyi niyetli olduğuna bir tek o inanıyor. Bunun için de Eric'e yardım edebilmek amacıyla her türlü zorluğa göğüs geriyor.

Aslında bütün bir kitap boyunca Cottrell-Boyce, biz okurlarına hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığını, bütün o dış görünüşün aldatıcı olabileceğini, her şeyin ilk göründüğünden daha derin bir anlamının olduğunu ve bunun için sabırla yüzeyde görünenin altında yatan asıl özü görmeye çalışmak gerektiğini anlatıyor. Ama bunu iyi edebiyatın ne olduğunu asla unutmadan ve bize öncelikle bir hikâye anlatması gerektiğini hiç aklından çıkarmadan yapıyor. Bu nedenle robot Eric'ten, tek elini kaybetmiş bir çocuktan ve onun protezinden korkan insanların -hatta Alfie'nin ve Shatila'nın da birbirleri hakkındaki- önyargılarının aslında ne kadar yanlış ve altı boş olduğunu bize heyecanlı bir hikâyenin içinde anlatıyor. Edebiyat faydalı bir faaliyet olmayı değil de ancak kendisi olup keyif veren bir aktivite olduğunda faydalı olmayı başarabilir. Faydalı bir faaliyet olmayı her hedeflediğinde hem keyif verici olmaktan çıkar hem de edebiyat. Nasihat etmeye ve bize doğruları ve yanlışları dikte etmeye başladığında artık edebiyattan çok propaganda veya pedagojidir. Bu söylediklerim bilhassa çocuk edebiyatında daha da geçerli. Okuduğumuz çoğu kitabın sıkıcı olmasının asıl nedeni budur. Bazı yazarlar bazen asıl vazifelerini unutur ve bir hikâye anlatmak yerine nasihat etmeye başlarlar. Çok şükür ki Cottrell-Boyce hikâyesini unutmayan bir yazar.

Neticede Alfie ve Eric'in dostluğu, bize yoksunluklarımızdan ve kayıplarımızdan, hayatımıza yeni bir amaç kazandırabilecek kadar yeni başlangıçlar yapabileceğimizi öğretiyor. Yeter ki önyargılarımızı bir tarafa bırakıp kendimize ve çevremize yeni bir gözle bakmayı becerelim. Eric gibi vazifeşinas bir robot ile Alfie gibi her şeye rağmen ondan vazgeçmeyen bir dost bunu yapabildilerse, belki bizim Toprak da robot süpürgeye bir şans verebilir; kim bilir... ■

Çevirinin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü-tutarlılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★☆☆☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★☆☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★☆☆

Aslında farklılıklardır dostlukları kuran!

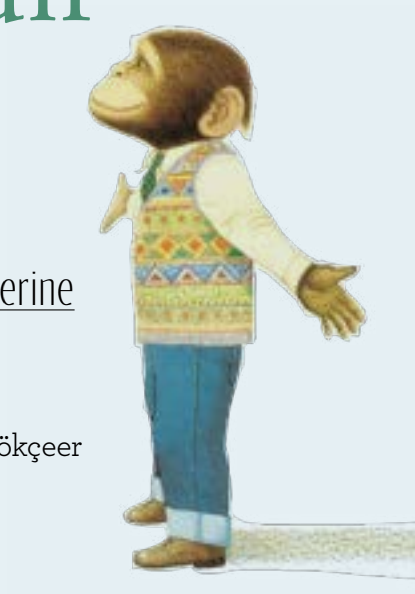

Anthony Browne'dan zorbalık, dostluk ve klişeleri yıkmak üzerine müthiş bir resimli kitap.

Willy ve Hugh
Anthony Browne
Türkçeleştiren: Berrak Buhara İdiman
Hep Kitap, 32 sayfa

Yazan: Gökçe Gökçeer

Bir çocuk kitabını kıymetli yapan şey ne sadece metni ne de çizimleridir. İkisinin de uyum içinde yükselmesidir beklediğimiz. Kısacık metinlerle çok şey anlatmak ise asıl zor olandır. Ödüllü İngiliz yazar ve illüstratör Anthony Browne, 1991 yılında ilk kez yayımlanan *Willy ve Hugh* kitabıyla bunun en güzel örneklerinden birini sunuyor. Browne'ın klasikleşen Willy karakteri, sakin, biraz içe dönük, kibar bir şempanze. Bir gün parkta gezerken Hugh adlı bir gorille karşılaşıyor. Gerçekten çarpışarak başlayan bu karşılaşmanın etkisi, bir çarpışmanın etkisi nasılsa öyle yayılıyor ikisinin de hayatına. Kendini genellikle yalnız hisseden ve etrafındakilerin zorbalığına maruz kalan Willy, artık bir dost edindiğinden emin. Çünkü iri yarı ve "kaba" görünümüne rağmen, son derece nazik biri Hugh; ve Willy'nin eksik hissettiği yerini tamamlıyor gibi. Onu koruyup kollaması, ona yaren olması Willy'nin çok hoşuna gidiyor. Hugh da cüssesine "rağmen" bazı korkularını Willy sayesinde aşıyor ve onu yalnız bırakmamaya kararlı görünüyor. Ne müthiş bir buluşma!

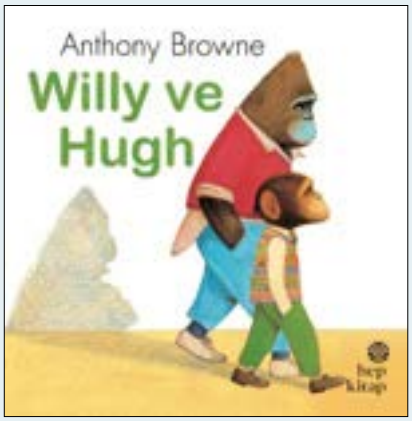

1976 yılından beri onlarca kitap yazıp resimleyen Browne'ı, *Voices in the Park, Willy the Wimp ve Gorilla* gibi çok özel kitaplarından tanıyanlar vardır. Berrak Buhara İdiman'ın çevirisiyle de okuma şansı bulduğumuz bu kitap ise; zorbalık, dış görünümün yanıltıcılığı ve dostluk kriterleri hakkında çok önemli şeyler söylüyor ve Hep Kitap sayesinde Browne'ın hem yazıp hem resimlediği bir kitabı Türkçe basımıyla kitaplığımıza yerleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Metin, defalarca okunabilir ve her okumada başka alt anlamlara ulaşılabilir. Keza çizimler de dakikalarca incelenmeli. Favori sahnem, Willy ve Hugh'un gittikleri "hayvanat bahçesi"nde kafes içinde resmedilen insanlara baktıkları sahne. Özellikle hem onların hem de kafesteki insanların yüzlerindeki ifadenin dikkatle incelenmesini öneririm. İnsanların prototip görünümlerinin de... Kütüphane sahnesinde Hugh'un kahkahalarını duyacağınıza da eminim. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★☆
Grafik tasarım	★★★★★★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

HAYATI MAJANDALAMAYA HAZIR MISINIZ?

Haftalık çılgın teklifler, aylık hedefler, birbirinden eğlenceli etkinlikler...
Hepsi ve çok daha fazlası *Majanda 2022*'de!

Dopdolu bir etkinlik seçkisi

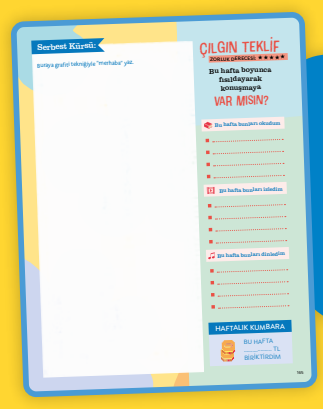

Kendini daha etkili ifade etmenin yollarını anlatan bölümler

Genel kültür sayfaları

Hayatı güzelleştirecek öneriler

Planlama becerisi kazandıran ipuçları

tudem

TAVŞAN DELİĞİ

Çok küçük yaşlarda, önce ansiklopedilerdeki resimleri kopyalayarak yola çıkan illüstratör Burcu Yılmaz, sonra kendi tuhaf karakterlerini ve onların hikâyelerini yaratmaya başlamış. 2011'de ilk kitabını resimleyen Yılmaz, bugün yarattığı karakterlerle pek çok resimli kitaba ruh katıyor. Sessiz kitaplara ayrıca bir ilgi duyan Yılmaz, çocuk kitapları resimlerken *"Hayal gücünün çok da sakatlanmamış olması en önemlisi. Balina olmayan bir balina çizebilmek yani,"* diyor. Çocuk ve yetişkin kitapları resimleyen Yılmaz, aynı zamanda editörlük ve çevirmenlik de yapıyor. Yani emek sömürüsünün yoğun olduğu çeşitli alanlarda üretiyor. Bu sömürüden de bahsetmeden geçemezdik elbette...

› Geçmişe dönüp çizerliğinizin ilk günlerindeki hâlinizle konuşsanız, vereceğiniz öğüt ne olurdu?
"Bu kadar saklanma!"

› Çizerlik, geçiminizi sağlayan bir iş mi? Başka bir mesleğiniz var mı?
Editörlük ve çevirmenlik de yapıyorum.

› Günde kaç saat çalışıyorsunuz?
Değişiyor.

› İşlerinize dair eleştiri yazıları sizi öfkelendirir mi?
Hayır.

› Okuduğunuz son resimli kitap?
Finn ile Bahçedeki Dostları.

› Keşke ben resimleseydim dediğiniz kitap?
Du Iz Tak?

› Yerinde olmak istediğiniz roman/çizgi roman kahramanı?
Tristram Shandy ve Rintintin.

› Nefret ettiğiniz roman/çizgi roman kahramanı?
Foma Fomiç.

› Sizce en iyi edebiyat uyarlaması film ya da dizi?
Big Fish.

› İsminizi Google'da aratıyor musunuz? Ne sıklıkla?
Yılda birkaç defa.

› En çekilmez özelliğiniz?
Keskinliğim.

› En sevdiğiniz uğraşınız, hobiniz?
Aylaklığım.

› Çalmak istediğiniz müzik aleti?
Çello.

› Bir mucit olsanız, ne icat etmek isterdiniz?
Kötü kalplileri pıt diye ortadan kaldırıveren bir şey.

› Tarihte hangi dönemde/zaman diliminde yaşamak isterdiniz?
Bilmiyorum.

› Issız adaya düşseniz yanınızda götüreceğiniz üç şey?
Bir kutu uyku hapı, bir şişe su, güneş gözlüğü.

AYNANIN İÇİNDEN

Burcu Yılmaz

“Hayal gücünün sakatlanmamış olması çok önemli”

Söyleşi: Elif Şahin Hamidi

Çizimle olan ilişkiniz çok küçük yaşlara dayanıyor. Zaten çizimle iç içe bir ailede dünyaya geldiniz. Boya kalemleri ve çizgilerle uğraşmaya başladığınız o ilk zamanlardan başlayarak, kendinizi gerçekleştirme ve geliştirme sürecinizden bahseder misiniz?

Küçükken ansiklopedilerdeki resimleri kopyalardım. Sonra dergilerdeki fotoğraflara dadandım. Ardından desenden ve gerçekten kopup tuhaf karakterler ve onların hikâyelerini yaratmaya başladım. Defterimi-boyamı yanımda taşıdım, malzemenin sınırlarını çözmeye çalıştım, başka çizerlere, ressamlara, kitaplara, böceklere, dünyaya (benim belirlediğim kadarına) çok çok baktım ve bakıyorum...

Size yol gösteren, ilham veren, etkileyen, örnek aldığınız, takip ettiğiniz çizerleriniz kimler?

Carson Ellis, Manon Gauthier, Chiara Carrer, Wolf Erlbruch, Senta Urgan ilk elde aklıma gelen ve bana ilham veren çizerlerden.

2016 yılında “Çocuk Dünyasının Ressamları” adlı bir bölüm Ege Üniversitesi Kâğıt ve Kitap Sanatları Müzesi kapsamına alındı. Sizinle birlikte yirmi yedi illüstratörün orijinal eserleri sergilendi burada. Bu ve bu gibi müzelerin illüstratörler ve çocuklar için önemi üzerine neler söylersiniz?

Eseri yakından görmenin, hele sanata karşı meraklıysanız, çocuk için de yetişkin için de etkileyici bir yanı var. Tanıklık etmenin çarpıcılığı bu sanırım. Sahnedeki bir oyuncuyu ön sıradan izlemek gibi. Neyin nasıl kullanıldığını görmek hem ilham hem fikir veriyor. Öte yandan daha erişilebilir kılıyor yapıtı ve o kapının dileyen herkese açılabileceğini gösteriyor.

Resimli çocuk kitapları, çocukları edebiyatın ve görsel sanatların estetiğiyle tanıştıran, buluşturan, edebiyata ve resme yaklaştıran bir işleve sahip. Çocuk kitapları resimlerken en önemli şey ne sizce?

Hayal gücünün çok da sakatlanmamış olması en önemlisi. Balina olmayan bir balina çizebilmek yani.

Tasarım eğitiminin yanı sıra edebiyat eğitimi de aldınız. Edebiyat eğitimi almış olmak ile çizerliğiniz arasında nasıl bir etkileşim var? Hem yazarı hem çizeri olacağınız bir kitap hayaliniz var mı?

Güzel sanatların (ben bunun kapsamını biraz geniş tutuyorum) birbiriyle zaten etkileşim içinde olduğunu düşünüyorum. Hayatımdan biri eksilse ötekiler (veya ben) sakat kalırmış gibime geliyor. Edebiyat zaten kalbim gibi bir şey. Onun hayatımda etkileşim içinde olmadığı hiçbir şey veya alan yok. Özellikle kendi kitabımı yazıp resimleme hayalim yok. Yazdığımda veya çizdiğimde daha ötesine yer kalmamış gibi hissediyorum çoğunlukla. Belki bu nedenle sessiz kitaplara yakınlık duyuyorum. Başka bir illüstratörle çalışmayı, benim yazdığım bir metni onun resimlemesini isterdim ama.

Evden Çıktığımda isimli sessiz kitabınız, 17. Tudem Edebiyat Ödülleri Resimli Kitap Yarışması'nda ikinciliğe değer görüldü. Yarışmalar ve ödüller çizerler için ne ifade ediyor?

Motive edici olabiliyor, hele evinizin dışına çok da çıkmayan biriyseniz. Ve ekonomik destek sağlayabiliyor. Ödüllere çok da önem atfetmediğimi ve sanatçının hayatına sağladığı ekonomik desteği öncelediğimi söyleyebilirim ama.

Dijital boyama, linolyum baskı, kolaj gibi pek çok farklı teknik kullanıyorsunuz. Çocuk kitaplarını resimlerken kullanacağınız tekniği, malzemeyi, renkleri esas olarak belirleyen ne oluyor? Örneğin hikâyedeki karakterlerin zihninizde canlanan görüntüsü size bir yol gösterir mi?

Dijital boyamayı pek kullandığımı söyleyemem aslında. Dijitalle geleneksel yöntemi kullandığım ilk kitap da *Eğer* oldu. Ve itiraf etmekte ne kadar zorlansam da dijitalin kolaylaştırıcı gücünden bunca yıl inatla uzak durduğum için kendime az da olsa kızdım. Ama azıcık. Yukarıda saydığınız her şeyi belirleyen şey, esas itibarıyla hikâye oluyor. Hikâyenin ruhu, malzemeye karar vermemi sağlıyor, zira tıpkı metinler gibi malzemenin de ruhu var ve sınırlılıkları. Karakterlerin zihnimde canlanmasını sağlayan şey de kullanmaya karar verdiğim malzeme ve teknik olabiliyor. Ama zaman zaman bir görüntü beliriyor ve onu en iyi şekilde resmetmeme izin verecek tekniği/malzemeyi bildiğimi/bulduğumu sanıyorum hemencecik. Fakat bu nadiren oluyor, çünkü denemeler yapmaya başladığımda yaratıcılığın, hikâyenin ve malzemenin sınırlarının hep aynı noktada kesişmediğini görüyorum.

Faruk Duman'ın Sus Barbatus! romanının kitap kapağını da siz resimlediniz. Çocuk kitapları ve yetişkin kitapları için çizmenin benzer ve farklı yanları nelerdir? Bir de sadece kapak resimlemekle içerik resimlemek arasında nasıl bir fark var?

Yetişkinler için çizmekle çocuklar için çizmek arasında, kendi yaratıcılığım açısından baktığımda, ben çok ayrım yapamıyorum. Sadece çiziyorum işte. Ama Faruk Duman'ın kitap kapaklarını resimlemek benim için başta ürkütücü olmuştu, zira kendimi sadece "tuhaf şeyler" çizen biri gibi görmüştüm. Bir yetişkinin benden "yetişkin işi" istemesi "tuhafıma" gitmişti. Ama linolyum baskı öyle bir şey ki pek çok olanak sağlayabiliyormuş. Bunu ilk Refik Durbaş'ın *Efsaneler Kenti İstanbul* kitabını resimlerken fark etmiştim. Sanırım onu resimlemek baskının sınırlarını biraz daha öğretti bana ve bu da yetişkinlerin kapısını açtı. Kapakla içerik resimlemek arasındaysa benim için çok da fark yok.

Çizerlik de tıpkı yazarlık, çevirmenlik gibi yoğun emek sömürüsünün hüküm sürdüğü bir alan. Âdeta "hobi olarak yaz, hobi olarak çiz" diyor sistem. Bu sömürünün önüne geçmek için çizerler cephesinde neler yapılıyor ya da yapılması gerekiyor?

Uzun uzun anlatmaya başlamadan önce şunu demek isterim: Yayıncıların maruz kaldığı ekonomik şartlara, çizerler de yazarlar da çevirmenler

de maruz kalıyor. “Piyasanın durumu zaten ortada” deyip çizerin, yazarın, çevirmenin telifini düşüren bir yayınevine saygı duyamam. Önce yayıncılar bu sektörün emekçilerine saygı duymalı ki öteki insanlar da yaptığımız işi biraz daha ciddiye alsın.

Çizerler cephesine gelince, 2019’da “Ben Bir İllüstratörüm” isimli bir e-posta grubu kurduk. Birbirimizden, haklarımızdan haberdar olalım, emeğimiz sömürülmesin diye, omuz omuza verelim diye. Bu hareket zamanla büyüdü, haklarımızı resimledik ve bunları “benbirillustratorum” isimli Instagram hesabımızda paylaştık, toplantılar yaptık, avukatlarla bir araya geldik. O dönemde Cumhuriyet Kitap Eki’nde yazdığım “Okumuş Bir Çizer Soruyor” başlıklı yazılar da bizi birleştirmede etkili oldu sanıyorum, zira yalnız olmadığımızı, hepimizin aynı şeylere maruz kaldığını gördük. Hâlâ aktif olarak kullandığımız bir e-posta ağı varlığını sürdürüyor. Tüm bunların sonunda bazı yayıncılar daha hakkaniyetli sözleşmeler yapmaya başladı neyse ki. Oysa en büyük yayıncılar hâlâ tek tarafın lehine sözleşmeler yapmaya devam ediyor. Yayınevi çalışanlarının da ne kadar zor olsa da bu sözleşmelerin değişmesi için patronlarla savaş vermesi gerekiyor. Öte yandan bazı çizerlerin “ben yapmazsam başkası yapacak zaten” düşüncesiyle olmayacak işleri, sözleşmeleri kabul etmeye ve piyasayı düşürmeye son vermesi gerek. Bu, uzun vadede işleri onlar açısından da kötüleştirecek bir şey. Durmadan, ısrarla yayıncılarla didişmekten yanayım, adaletli sözleşmeler için. Ve yan yana durmaktan, örgütlü olmaktan. Belki bunu daha çok becerebilirsek ileride bir meslek birliği kurabiliriz.

Çalışma ortamınız ve disiplininiz hakkında konuşabilir miyiz? Nasıl bir düzene ihtiyaç duyuyorsunuz çizmek için?

Bir iş üzerinde çalışıyorsam sessiz, derli toplu, sıcak ve kendimi güvende hissettiğim bir alana ihtiyaç duyarım. Bildiğim, bellediğim bir yere yani. Ama tuhaf yerlerde, ortamlarda hızlı kolajlar, karalamalar yapmaktan ayrıca zevk alıyorum.

Şimdilerde neler yapıyorsunuz? Üzerinde çalıştığınız yeni kitaplar, projeler var mı?

Daha çok çeviriye ve şiirlerime odaklandığım bir dönem geçiriyorum. Giorgio Manganelli’nin bir kitabının çevirisini tamamlamaya çalışıyorum. 35’e geldiğimde herhâlde yayımlarım dediğim şiir kitabımı toparlıyorum. Yaşar Miraç’ın bir kitabını resimliyorum bir yandan. Bir de yabancı bir yayıneviyle üzerinde çalıştığımız ve beni çok heyecanlandıran bir kitap projesi var. ■

Vahşi doğada bebek olmak

Yazan: Çağla Vera Kılıçarslan

Dünya biz insanlardan ibaret değil ve her şeye sadece kendi penceremizden bakmak çoğu zaman oldukça yanıltıcı.

Hayvanlar Yavrularını Nasıl Büyütür?
Hayvanlar Âleminde Ebeveynlik
Pavla Hanackova
Resimleyen: Linh Dao
Türkçeleştiren: Hilal Ayyıldız Çifçi
Ketebe Çocuk Yayınları, 32 sayfa

Ebeveynlik, ne yalnızca insanlara mahsus ne de tek tip. O zaman diğer hayvan türlerindeki ebeveynliklere yakından bakmanın şimdi tam sırası! Pavla Hanackova'nın yazıp Linh Dao'nun resimlediği, Ketebe Yayınlarından çıkan *Hayvanlar Yavrularını Nasıl Büyütür? - Hayvanlar Âleminde Ebeveynlik* isimli eserde başlıklar mizah dolu, az ve öz tutulan bilgiler oldukça ilginç, çizimler ise sempatik mi sempatik.

Kitapta şempanze, kızıl kanguru, denizatı gibi iyi bilinen hayvanların yanı sıra zehirli ok kurbağaları, Hint filleri, sessiz kuğular gibi daha az bilinen hayvan türleri de ele alınmış. Hanackova ve Dao ikilisinin, yine Ketebe Yayınları tarafından yayımlanmış, *Hayvanlar Tehlikede! Onlara Nasıl Yardım Edebiliriz?* isimli bir kitabı daha mevcut; anlaşılan o ki, iki sanatçının üretim pratiklerinin merkezinde hayvanlar âlemi bulunuyor.

Bazı hayvan türlerinin, yavrularını doğar doğmaz terk edebileceği, bunun kulağa ne kadar korkunç gelse de açıklanabilir ve doğal bir durum olduğu gibi kimi bilgiler, ebeveynliğin genel geçer yargılarından sıyrılıp "katiyen olmaz" dediklerimizin aslında ne kadar göreceli olduğunu fark etmemiz için iyi bir fırsat. Dünya, biz insanlardan ibaret değil ve her şeye sadece kendi penceremizden bakmak çoğu zaman oldukça yanıltıcı.

Hayvanlar Yavrularını Nasıl Büyütür? yalnızca ebeveynliğe değil, yavru olma durumuna da eğiliyor. Ebeveynler kadar yavrular ve yavru olmanın tanımı da çeşit çeşit. Eminim uzun yıllar boyunca büyüyebilmek için heyecanlı bir bekleyişle gün sayan birçok minik okur, zehirli ok kurbağalarının yumurtaları ve yavru mirketler gibi birçok hayvanın yalnızca bir yıl içinde birer yetişkine dönüştüğünü okuyunca onlara gıptayla bakacaktır. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆☆
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★☆
Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★☆☆
Kâğıt ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

APA
AMERİKAN PSİKOLOJİ DERNEĞİ KİTABIDIR.

Çocukların ve gençlerin günlük hayatta karşılaştıkları zorluklara ışık tutmayı ve bu zorluklara çözümler sunmayı amaçlayan **Okuyan Koala** kitapları, çocukları problemlerle yakınlaşabilme konusunda cesaretlendiriyor.

okuyan koala

@okuyankoalam

Bir Okuyan Us alt markasıdır.

okuyanus.com.tr

Mürekkep lekesi dile gelirse...

Yazan: Karin Karakaşlı

Obur Mürekkepçik, sevgi bağının gücünü anımsatırken bu uğurda verilecek özveri sınavını, kayıp duygusuyla baş etme yollarını, yaratıcılığın önemini ve güven duygusunun kıymetini gösteriyor.

Obur Mürekkepçik
Kenneth Oppel
Resimleyen: Sydney Smith
Türkçeleştiren: Rengin Aslan
Editör: Özlem Akcan
Kırmızı Kedi Çocuk Yayınları, 320 sayfa

Edebiyatın en büyük keyiflerinden biri de hiç şüphesiz çok farklı anlatıcı sesleri devreye sokması. Hayvanlar âleminin konuştuğu fabllardan doğaüstü yaratıklar ve nesnelerin dile geldiği masallara dek, bir hikâyeyi değişik bir bakışla yaşama imkânı veren beklenmedik anlatıcılar çocuk ve genç okurları da cezbeden bir güce sahip. Peki ya bir mürekkep lekesi, üzerine sabitlendiği zeminden kurtulur da hür iradesiyle ortalıkta gezinmeye başlarsa neler olur? Kenneth Oppel'in *Obur Mürekkepçik (Inkling)* romanı, tam da bu sorunun en yaratıcı yanıtı olarak karşımızda.

Rengin Arslan'ın akıcı çevirisiyle Kırmızı Kedi Çocuk Yayınlarından çıkan roman, Sydney Smith'in çizimleriyle de dikkat çekiyor. Oyunbaz mürekkep lekesinin hareketlerini bütün sayfalara yayarak karakteristik bir tasarımın ortaya çıkmasını sağlayan Smith, hikâyenin dinamizmine çok şey katmış.

Hikâyemizin ana kahramanlarından biri, çizer babası Peter Rylance, down sendromlu kız kardeşi Sarah ve kedileri Rickman ile birlikte yaşayan evin büyük oğlu Ethan. Diğeri ise günlerden bir gün babanın eskiz defterindeki çizimleri emerek ortaya çıkan, defterden koparak da serbestçe hareket eder hâle gelen Mürekkepçik. Önüne çıkan kitap, dergi, çizim, gazete, fotoğrafları emerek büyüyen ve beslenen Obur Mürekkepçik, Ethan'la arkadaş olunca günlük hayat içerisindeki macerası da başlıyor. Ethan'ın hayatındaki sıcak hikâyeleri emerek büyüyen Mürekkepçik, dâhil olduğu bu aileyi mutlu etmeyi kendine görev ediniyor. Gel gör ki annenin kaybıyla sarsılmış çocuklar ve yaratma ilhamını kaybetmiş baba için eksikliğini duydukları şeylerin ta kendisi olmak zorlu bir sınav.

ÖNCELİKLERİN ÖNEMİ

Obur Mürekkepçik, temposu ve heyecan dozu giderek artsa da sadece macera romanı olarak tanımlanamayacak denli derin anlamlar içeriyor. Mürekkepçik, babasının yeteneği ve ünü altında ezilen Ethan'a kendi yolunu bulmasında yardım ederken, babaya asıl çizilmesi gereken hikâyeyi gösteriyor ve sevgi dolu Sarah için de çok istediği köpek yavrusu Lucy hâline bürünüyor. Bu hâliyle karşısına çıkan herkese önceliklerinin ne olması gerektiğini sorgulatan bir yanı var. Gel gör ki dünyamız bu kadar katışıksız iyiliğe alışkın değil. Hırslı yeni rakipler ve onların yetiştirdiği Kaçık isminde tehlikeli yeni bir mürekkep lekesinin ortaya çıkışıyla birlikte işler iyice karışıyor. Ethan bütün bu ince dengeleri gözeterek Mürekkepçik'i ve ailesini huzura, mutluluğa kavuşturabilecek mi sorusu, soluk soluğa takip edilen maceranın özünü oluşturuyor.

Kavramsal açıdan bakıldığında Obur Mürekkepçik'in aslında en çok da iletişim boşluklarının arasında hareket ettiğini söylemek mümkün. Ethan'ın kendisine düşman bir rakip olarak gördüğü Vika ile hoşlandığı Heather Lee'yle yakınlaşmasını sağlayan Mürekkepçik, peşindeki Kaçık'la mücadelesinde sevdiklerini korumak için göze alınabilecek fedakârlıklara dair de çok şeyler öğretiyor.

Kenneth Oppel, aile ve dostluk kavramlarına sıradışı bağlamlardan bakan, yer yer ürpertmeyi, derinden sorgulatmayı tercih eden yazarlardan. Yazar Türkçede özellikle İthaki Yayınlarından çıkan *Karanlık İşler-Frankenstein'ın Çıraklık Dönemi* isimli, gençlere yönelik fantastik romanıyla tanınıyor. Birçok dile çevrilen bu gotik romanında, Mary Shelley'nin ünlü kahramanı Frankenstein'a yeniden hayat veren yazar, birbirine sımsıkı bağlı ikizler Victor ve Konrad ile kuzinleri Elizabeth ve dostları Henry'nin şatonun dehlizlerinde Konrad'ın ölümcül hastalığına çare aramalarını anlatıyordu.

Ürpertici atmosferiyle dikkat çeken *Yuva* romanındaysa (Doğan Egmont Yayıncılık) Steve ismindeki oğlanla tanışmıştık. Steve, yeni doğan erkek kardeşinin bilinmeyen hastalığı, kendi yabanarısı alerjisi, kız kardeşinin oyuncak telefonuna Bay Hiç Kimse'den gelen telefonlar, saçaktaki arılar ve rüyasında kardeşini "onaracaklarını" söyleyen yaratıklarla gerilirken, büyüme denen zorlu macerada kararların bedelini görmemizi sağlamıştı.

1967'de doğan Kanadalı yazar Kenneth Oppel, Toronto Üniversitesi'ndeki eğitiminin ardından çocuk edebiyatına yöneldi. Televizyona ve tiyatroya da uyarlanan Silverwing serisiyle dünya çapında tanınan Oppel, *Obur Mürekekpçik*'te de beklenmedik baş karakteri eşliğinde mizah dolu bir dille hakikatin peşinden gitmeyi sürdürüyor.

Obur Mürekkepçik, sevgi bağının gücünü anımsatırken bu uğurda verilecek özveri sınavını, kayıp duygusuyla baş etme yollarını, yaratıcılığın önemini ve güven duygusunun kıymetini gösteriyor. Sıcacık, yalın anlatımıyla bir çırpıda okunan kitap, kendi mürekkepçiklerimizi bulma ihtiyacı da hissettiriyor. Hazır mıyız dikkatlice ruhumuzun ta içine bakmaya?.. ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆☆

Gerçek kahraman kim?

Yazan: Safter Korkmaz

Yazarın metne yedirdiği küçük ayrıntılar iki sosyal sınıf arasındaki çelişkinin, salt ekonomik olanaklar ya da fiziki koşullarla sınırlı kalmadığını da hatırlatıyor okura.

Ailemde Kahraman Yok!
Jo Witek
Türkçeleştiren: Deniz Erkaradağ
Editör: Ömer Açık
Uyurgezer Kitap, 124 sayfa

Çocukların, sosyal sınıf çelişkilerinden kaynaklı sorunlarını işleyen çocuk kitaplarına sıklıkla rastlamıyoruz. Karşımıza çıkan örnekler genellikle gerçeklikten uzak, didaktik anlatılar olmanın ötesine geçemiyor. Bunların kimisi sorunun gelir adaletsizliğinden ya da sosyal sınıf farklılıklarından değil, insana has "iyi" ya da "kötü" özelliklerden kaynaklandığı sanrısına sarılıyor. Kimisi ise bu sorunların birkaç iyi niyetli adımla çözülebileceğini, empati-sempati ile her şeyin güllük gülistanlık olabileceğini iddia etmekten geri durmuyor. Sanırım bu duruma -politik tercihler değilse eğer- çocuk edebiyatına görev biçilen, o kutsal öğreticilik safsatası neden oluyor. Bu safsatanın müritlerine göre, her çocuk kitabı iyilik öğütlemeli ve uzlaşmayla sona ermeli. Oysa yaşamın bize ve çocuklara dayattığı hakikat çok farklı...

Uyurgezer Kitap etiketiyle raflarda yer bulan, Jo Witek imzalı *Ailemde Kahraman Yok!*, sonu itibariyle yine iyiliğin ve uzlaşmanın kazandığı bir metin gibi görünse de farklı yerde duran bir eser. Öncelikle yazar, örneğine az rastlanan bir gerçeklik duygusunu yakalamayı başarıyor anlatısında. Kitabın kahramanı, beşinci sınıf öğrencisi Maurice Dambek (Mo) ile yakın arkadaşı Hippolyte Castant'ın ayrı dünyalarını, abartıya/ajitasyona kaçmadan, basitçe -tam da bir çocuğun gözünden- iki ayrı ev yaşantısını betimleyerek okura aktarmayı başarıyor. Şehrin gürültülü kenar mahallelerinden birinde (Mo'nun deyimiyle "Çingene-Roman" mahallesinde) yaşayan, geçim sıkıntısı çeken kalabalık bir aile Dambekler. Castantların evi ise sakin, büyük, düzgün ve sessiz. Evin parfüm ve şık şişelerle dolu lavabosuyla, büyük, yeni ve beyaz banyosu bile Mo'yu şaşırtmaya yetiyor. Ama en önemlisi salonun duvarlarını kaplayan, ailenin ünlü insanlarının fotoğrafları! Nobel ödülü sahipleri, sinema oyuncuları, şeref madalyası sahipleri ve daha kimler kimler... Hippolyte için hepsi birer kahraman; oysa Mo'nun ailesinde kahraman yok!

Aslında Jo Witek, henüz Castantlar devreye girmeden, kitabın başında Mo'nun duygularını okura başarıyla aktarmaya başlıyor. Okul ve ev hayatını iki ayrı

ülkeye benzeten Mo için başlangıçta her şey normal. Çünkü herkesin böyle yaşadığını düşünüyor. Bir bakıma iki ayrı kişiliği var onun: Okulda sessiz, kibar, argo kullanmayan Maurice Dambek; bağırış çağrışın eksik olmadığı, sokak ağzıyla konuşulan evde ise Mo (ya da ona takılan diğer lakaplarla Başparmak, Soytarı, Dört-göz...). Hippolyte'in evinde yaşadığı şoka kadar, Maurice ve Mo iyi anlaşmaktadır. Sonrasında ise Maurice, Mo'dan ve ailesinden utanmaya başlar. Aslında tam bir utanç değildir onunki; iki yaşam arasındaki uçurumu anlamlandıramadığı ölçüde, kızgınlıkla karışık çaresizlik belki... Hippolyte'in duvarındaki kahraman resimleri, bu çaresizliğin ve ailesine yönelen kızgınlığın sembolüdür artık. En azından bir kahraman olsa ailesinde, tutunacak bir dal...

Yazarın metne yedirdiği küçük ayrıntılar (örneğin Hippolyte'in annesinin Mo'nun evinden kaçarcasına ayrılması ya da Bayan Dambek'in yaptığı krepleri çocuğuna yedirmemesi gibi) iki sosyal sınıf arasındaki çelişkinin, salt ekonomik olanaklar ya da fiziki koşullarla sınırlı kalmadığını da hatırlatıyor okura. Daha iyi yaşam koşullarına sahip olanın (farkında olmadan geliştirdiği) o üstenci bakış, Mo'yu rahatsız ettiği kadar okuru da ediyor. Witek, bu üstenci bakışa karşı (yine pek çok çocuk kitabında görmediğimiz bir biçimde); okulda başarısız olmanın, işçi ya da hurdacı olmanın; yahut daha genel bir ifade ile çağımızın kriterleriyle "başarısız" olmanın dertlenecek bir şey olmadığını hatırlatıyor okuruna. Okulda ya da işte başarılı olmanız önemli değil mesajını, Dambek ailesinin her bir bireyi üzerinden ustalıkla aktarıyor bize. Paylaşma, dayanışma, fedakârlık, sevgi gibi insani değerlere yaslanarak, başarının para ve güç ilişkilerinde yatmadığını gösteriyor.

Kitabın sonunda, anlatı boyunca aykırı/asi tiplemesiyle dikkati çeken büyük ağabey Titi'nin sağladığı uzlaşıyı, yaşamın bize sunduğu olasılıklardan biri kabul edip geçmek mümkün. Ama böyle gerçekçi bir anlatı belki bu noktada daha farklı bitebilirdi diye düşünmeden edemiyorum.

Eseri Türkçeye kazandıran Deniz Erkaradağ'ın ismini anmadan yazımı bitirmek istemem. Witek'in mizah dozu yerinde, akıcı metnini dilimize başarıyla uyarlamış Erkaradağ. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★☆☆
Kapak tasarımı	★★★★★★☆☆☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆☆

AYDIN DOĞAN ÇİZGİ ROMAN ÖDÜLÜ AYDIN DOĞAN GRAPHIC NOVEL AWARD 2020

AYDIN DOĞAN
ÇİZGİ ROMAN ÖDÜLÜ
GRAPHIC NOVEL AWARD
2020

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

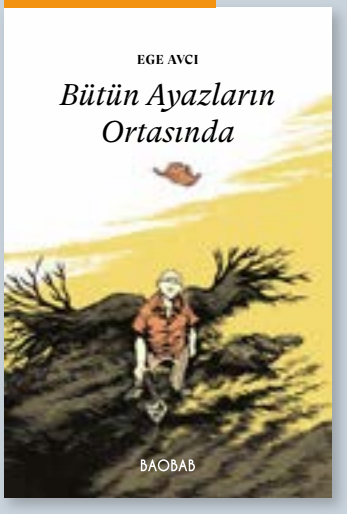

Bütün Ayazların Ortasında
resimleyen
Ege Avcı

AYDIN DOĞAN VAKFI

Ben 16 numara, dinleyin beni 4 kulakla

Yazan: Burcu Yılmaz

Matematik ve küresel ısınma gibi iki kallavi konuyu, böylesine yalın ve eğlenceli biçimde ele alan bir metnin, sınırlı renk paleti ve basit çizgilerle resimlenmesi hem kitabın özüne cuk oturmuş hem de üslupta kaybolmamızı engellemiş.

365 Penguen
Jean-Luc Fromental
Resimleyen: Joelle Jolivet
Türkçeleştiren: Ece Erbay Nahum
Editör: Gökçe Ateş Aytuğ
Redhouse Kidz Yayınları, 48 sayfa

Beni heyecanlandıran kitaplar üzerine yazmak hep zor oluyor. Zıplamayıp, disipline edilmiş, 12'li kutular hâlinde raflara dizilmiş bir soğukkanlılıkla yazmam gerek oysa. Ama önce sormak istediğim bir şey var: Mavi ayaklı pengueni ilk ne zaman fark ettiniz? Sürprizini bozmak istemediğim için olabildiğince üstü kapalı ve kendisine yakışır biçimde değinmek istiyorum bu kitaba: 1- Her gün eve kargoyla 1 penguen geliyor. 2- 4 kişinin 144 penguenle eve sığabilmesi için bir gruplama yapmak gerekiyor. 3- 145. penguen işleri karıştırıyor. 4- Penguenler sıcağa dayanamaz. 5- Kutuplardaki buzlar eriyor. 6- Kutup ayıları da sıcağa dayanamaz. "Matematik eğlencelidir ve küresel ısınma gezegenimizin canına okuyor," demektense matematiğin nasıl eğlenceli olabileceğini gösteren ve bunu çevre sorunlarıyla bağlantı kurarak anlatan bir resimkitap *365 Penguen*. Konusu bir yana renk paleti, karakterizasyonu ve grafik tasarımıyla da ilgi çekiyor. Matematik ve küresel ısınma gibi iki kallavi konuyu, böylesine yalın ve eğlenceli biçimde ele alan bir metnin, sınırlı renk paleti ve basit çizgilerle resimlenmesi hem kitabın özüne cuk oturmuş hem de üslupta kaybolmamızı engellemiş. Öte yandan metnin üslubu kimi kafiyeli yapıtların sıradanlığına düşmekten öyle uzak ki, "*Bıktım artık her yer siyah beyaz, turuncu ayakları odalara sığmaz,*" diye diye dolaşabilirsiniz koridorda. Tabii bu noktada çevirmen Ece Erbay Nahum'a da çarpım tablosunun 10'lar basamağını göndermek gerek. Her şey bir yana mizahın nasıl önemli olduğunu ve zekâ gerektirdiğini bir kez daha anlıyorsunuz böyle bir kitapla. Elinde cetveliyle tepemizde dikilen ve derdini dikte eden metinlerdense, her şeyi bir kutu ve "*3 hep peşinden gelir 2'nin. Dikkat edin de üşütmeyeyim,*" türünden bir notla anlatan muzip kitaplar daha çok olsun. Ciddi meseleler için illa cetvele gerek yok! Ha bir de "Küçücük fıçıcık içi dolu turşucuk bilmecesinin" yanıtlarından biri *365 Penguen* olabilir. ■

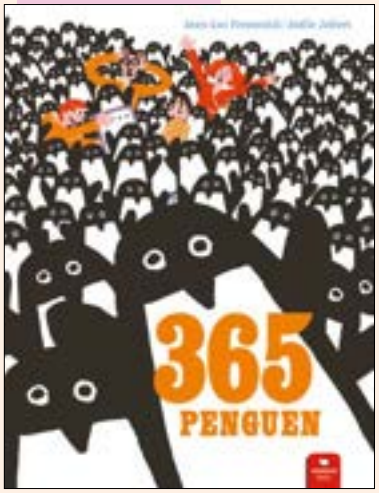

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

Tüm dünyada çocukların zevkle okuduğu
Tavşancan ile Faresu kitaplarının
tamamı şimdi tek bir çantada!

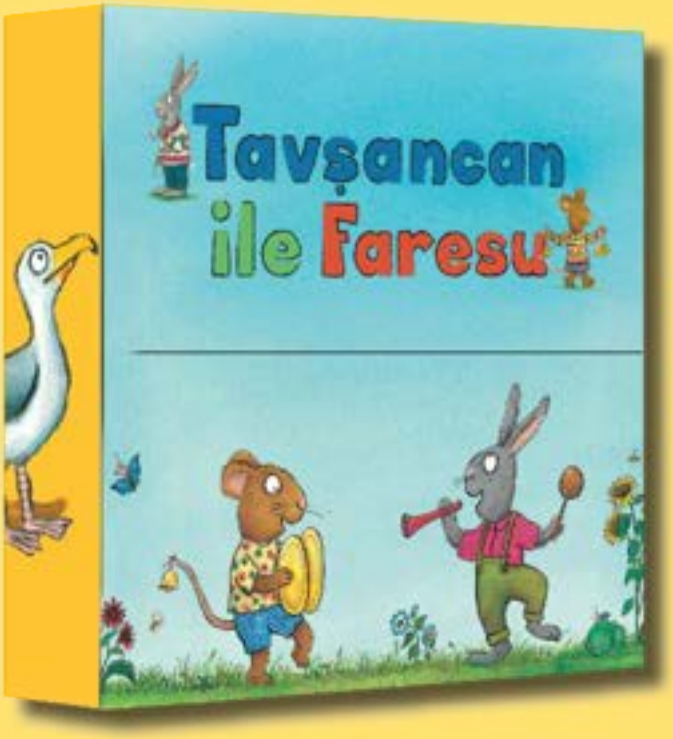

Toplam
500.000
adet baskı!

hep_kitap
hepcocukhepkitap
hepkitapp
hepkitap.com.tr

hep
kitap

Çocuk gibi çocuk

Yazan: Sanem Erdem

Meraklı, haksızlığa gelemeyen, macerayı seven, kimi zaman saf kimi zaman kurnaz olan, çok gerçekçi bir karakter Selin. Gülüp eğlenmesine de şahit oluyoruz, derdini anlatamayınca döktüğü gözyaşlarına da...

Selin Püskullü Bela
Doğan Gündüz
Resimleyen: Nuray Çiftçi
Editör: Mehmet Erkurt
Can Çocuk Yayınları, 120 sayfa

Selin, her zamanki gibi, bir pazar günü odasını topladığı sırada babası kapısını tıklatır. Babasının ziyaret sebebini şöyle açıklar Selin: *"Ben odamı toplamayı bırakınca ortalık sessizleşmişmiş. O da ne olduğunu merak etmişmiş. Öyle ya azıcık sessizlik kesinlikle benim yaramazlık yaptığımın işareti. Hemen koşup yanına gitmeli, yaramaz çocuğa ağzının payı... yani, gereken öğüt verilmeli."*

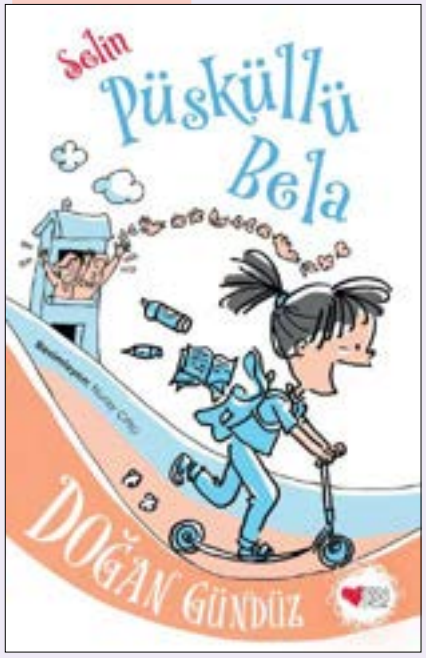

Doğan Gündüz'ün, Can Çocuk etiketiyle yayınlanan yeni kitabı *Selin Püskullü Bela*, daha ilk öyküde ileride nelerle karşılaşacağımızın işaretini veriyor. Yaramaz diye adı çıkmasından bunalmış bir çocuk ile kızının her an bir muzırlık yapmasını bekleyen bir baba. Selin'in ağzından yazılmış, birbirinden bağımsız on iki öykülük maceraları okuduktan sonra ikisine de hak vermemek elde değil.

Selin, ara sınıflarda okuduğunu anladığımız bir ilkokul öğrencisi. Çocukluğunda yaramazlık yaptığına inanamadığı, olgun karakterli bir annesi ve çoğu zaman Selin'le birlikte çocuklaşan bir babası var. "Yağ Satarım Bal Satarım" adlı ilk öyküde mesela, yatağının altında bulduğu mızıkayı babası hemen kapar elinden, ona öğretme bahanesiyle. *"Hiç kendi başıma öğrenmeme izin vermez,"* diye, babasını bize şikâyet eder Selin. Yeni bir şey keşfetmiş bir çocuğun hevesi ve heyecanıyla mızıkayı birbirlerinin elinden kapıp çalmaya çalışan baba ve kızı, ancak komşuları olan emekli bir müzik öğretmeni hizaya sokmayı başarır. "Fen Dersi Ödevi" adlı öyküde ise baba, kızının pamuk ve çubuk tarçınla yaptığı iskelete gülüp, sanki kendi ödeviymiş gibi detaylı bir iskelet modeli hazırlamaya koyulur. Başka bir öyküde Selin kendi şaşkınlığını fark etmeyip, tren saatini karıştırdığı için babasını şaşkın diye tanımlasa da onun uygulamalı şemsiye kullanma dersini coşkuyla karşılayıp, babasına hakkını vermekten çekinmez.

Okulu sevip sevmediğine dair bir söz etmiyor Selin; ama okulda eğlenmeyi bildiğine göre bir itirazı yok sanki. Mesela "Öğretmenler Odasında Kargaşa" adlı öyküde, elinde bayrak gibi tuttuğu pis tuvalet fırçasıyla okul koridorlarında dolaşan saf bir birinci sınıf öğrencisinin çilesini, Selin'le birlikte biz de kahkahalarla izliyoruz. Pis fırçayı gösterip, saf saf derdini anlatmaya çalışan "Yerdenbitme" lakaplı

bu ufaklığın şaşkın hâlleri ve onu gören öğretmenlerin öğürerek kaçışmaları, yazarın renkli anlatımı sayesinde âdeta gözümüzün önünde hayat buluyor. Çocukcağızın neden böyle bir yola baş koyduğunu ancak ortalığı birbirine katarak öğretmenler odasına vardığı zaman öğreniyoruz tabii.

Okulda her gün böyle eğlenmiyor Selin elbette, bir gün beden dersinde takım arkadaşıyla sağın solun neresi olduğunda anlaşamayıp kapışıyor, başka bir gün fazladan pizza yemek uğruna zorla içtiği çorbanın kâsesini zorba kızlara kaptırıyor, başka bir macerada kaybolan eşyalarını bulmak için arkadaşlarıyla bir olup gizli bir operasyon yürütüyor ya da ailesinin kitaplığından gizlice alıp okuduğu sözlükle geliştirdiği kelime haznesiyle öğretmenlerin aklını başından alıyor. Yeri geliyor ödevlerini ailesi tarafından yapılan diğer arkadaşlarıyla birlikte emeğin değerini öğreniyor, yeri geliyor yetişkinlerin anlamadan dinlemeden kendisini baştan savmasına isyan ediyor.

Meraklı, haksızlığa gelemeyen, macerayı seven, kimi zaman saf kimi zaman kurnaz olan, çok gerçekçi bir karakter Selin. Gülüp eğlenmesine de şahit oluyoruz, derdini anlatamayınca döktüğü gözyaşlarına da. Kitabın Selin'den sonra ikinci ana karakteri diyebileceğimiz baba ile gerekli durumlarda hemen kızının yardımına koşan anne de Selin'in gözünden inandırıcı bir portre çiziyorlar. Okul arkadaşlarının takma adları ile öğretmenlerinin isimleri ve karakterleri arasındaki uyumla sanki Pıtırcık'a göz kırpan kitap günümüzde geçse de duvarlara yazı yazma macerasında olduğu gibi geçmişe ve geçmişin çocuklarına da selam veriyor. Kitabın uyandırdığı bu hoş nostaljik hava, Nuray Çiftçi'nin sadece üç renkten oluşan pastel tonlarındaki paletiyle yarattığı yalın çizimlerinde de sezilebilir. Doğan Gündüz, çocukların hâlinden anlayıp onları ciddiye alan yaklaşımıyla, yeri geldiğinde yetişkinleri de paylamaktan kaçınmıyor. Duru Türkçesiyle, canlı ve renkli anlatımıyla su gibi akıp giden kitapta küçükler kadar büyükler de kendilerinden ya da hayatlarından bir şeyler bulacaktır. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

UZUN ŞAPKALI ADAM,

Fulya Yılmaz'dan çevresel kirliliğe dair, sizi gerçeküstü bir maceraya sürükleyecek, heyecan verici bir roman...

FİNAL KÜLTÜR SANAT YAYINLARI

finalkultursanat finalkultursanat

www.finalkultursanat.com | kultursanat@final.com.tr

Okumayı seven ejderha

Can evde bir hayvan beslemek ister. Küçük ya da büyük fark etmez ama tek dileği biraz eğlenceli olmasıdır.

Yazan: Seda Aksoy Evren

Birçok çocuk, hayatlarının ilk yıllarının bir noktasında evcil hayvan ister. İşte bu dönemde uzmanların çoğu "doğru evcil hayvan" seçiminin, ailenin ortak kararı olması gerektiğini söylüyor. Ödüllü çocuk kitapları ile tanınan İskoçyalı yazar Debi Gliori'nin *Kitap Kurdu*, tatlı çocuk Can'ın ailesini ikna etme hikâyesini anlatıyor.

Kitap Kurdu
Debi Glori
Türkçeleştiren: Öykü Yalçınkaya
Arden Yayınları, 28 sayfa

Her çocuk gibi Can da bir gün annesine bir köpek yavrusu istediğini söyler ancak annesi ne köpek talebini ne de sonrakileri kabul eder. Hepsini geri çevirmek için de birbirinden saçma bahaneler uydurur. Köpek parçalar, penguen sıcaktan fenalaşır ve köpekbalıklarının ise fazla dişi vardır. Peki ya bir ejderha? Ejderhaların da artık var olmadığını söyler annesi. Tüm olumsuzluklara rağmen cesaretini yitirmeyen Can, kendi başına bir evcil hayvan bulmaya karar verir. Birkaç başarısızlığın ardından, bahçede yaşayan zararsız bir kurtçukta karar kılar. Odasındaki yeni yaşamına hızla alışan kurtçuk tıpkı kendisi gibi kitap okumayı sevince ona "Kitap Kurdu" adını verir. Ama acaba bu gerçekten bir kurtçuk mudur?

Artık her akşam uykudan önce kitap okuyup yeni dünyaları merak ettiğinden mi, yoksa Can'ın hayal gücünün etkisiyle mi bilinmez ama bir gün Kitap Kurdu bir ejderhaya dönüşür ve pencereden uçup gider. Annesi ve babası elbette ejderha hikâyesine inanmazlar ama yine de Can bunu sorun etmez. Yeni önerisi akvaryum balığı sahibi olmaktır. Tabii bu da sadece bir balık değildir ve zamanla köpekbalığına dönüşecektir.

Çok sevilen çocuk yazarı Gliori, kelime oyunları ve çizimleri ile benzersiz bir dünya yaratmış ve küçüklerin hayal dünyalarını çok iyi anlamış. Evde hayvan beslemek isteyen çocuklar için sevgi dolu ve sürpriz sonlu bir kitap. Yazar, ne dilediğimize dikkat etmemiz gerektiği konusunu da ihmal etmemiş.

Gerçekten her şey elimizin altında mı? Bir şeyin inandırıcı olması için canlı canlı dokunmamız mı gerekir? Belki de önemli olan ne kadar hayal edebildiğimizdir. Bu arada merak eden varsa söyleyelim. Ejderha "Kitap Kurdu", gece uyumadan önce hikâye dinlemek için Can'ın odasına gitmeye devam ediyor. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★☆☆
Grafik tasarım	★★★★★★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

Minik bir fikirden binlerce kopya baskıya uzanan bir yolculuk!

Kitap yazmak için yalnızca düşünce yeterli midir? Bir kitabın yayınlanmasında kaç kişi görev alır? Tasarımcı ve çizer aynı kişi midir? Peki, kitabın baskı aşamasına ne zaman geçilir?

Yazan: Işıl Sümer

Kitap Yapma Sanatı
Becky Davies
Resimleyen: Patricia Hu
Türkçeleştiren: Ümit Mutlu
Editör: Irmak Ertaş
Uçanbalık Yayınları, 32 sayfa

Yukaridakiler, Becky Davies'in yazıp Patricia Hu'nun resimlediği *Kitap Yapma Sanatı*'nda detaylı bir şekilde yanıtlanan sorulardan bazıları. Öyküler anlatan ve onları günün birinde kitaplaştırmak isteyen çocuklar -ve belki de benim gibi yetişkinler- için, bir kitabın fikir aşamasından baskıya girişine kadar olan süreci cömertçe anlatan az sayıdaki kitaptan biri olan *Kitap Yazma Sanatı*, Becky Davies'in Türkçeye çevrilen ilk eseri.

Türk okurlara henüz yabancı olsa da Davies, aslında kendi dilinde oldukça üretken bir yazar ve editör. Kurgu dışı alanda birçok eser veren Davies'in deneyimlerini samimiyetle paylaştığını, kitabın tüm bölümlerinde hissedebilirsiniz. Çizer Patricia Hu ise hayal gücüne yer bırakmayan bu türün zorluğunu, canlı renkleri ve detay çizimleri ile göğüslemiş. Okuyucunun dikkatini her dem taze tutan karakter detayları, bilgiyi yaratıcı yollarla sunan konuşma balonları ve okuru metinle etkileşimde tutan çizimleri ile Hu, henüz başında olduğu çocuk kitabı çizerliği kariyerinde bir üst basamağa çoktan çıkmış gibi gözüküyor.

Kitap Yapma Sanatı, bir kitabın ortaya çıkması için emek veren tüm paydaşları sektörel boyutta ele alıyor ve erken dönem okura, yayıncılık dünyasının bütün aşamalarını basit ve anlaşılır bir dille anlatıyor.

Ümit Mutlu'nun kusursuz çevirisiyle Uçanbalık Yayınları tarafından Türkçeye kazandırılan *Kitap Yapma Sanatı*, uzun zamandır okuduğum ve etkilendiğim kurgu dışı kitaplardan biri oldu. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★★
Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

Yitirmemek üzerine sihirli bir öykü

Yazan: Mehmet Erkurt

Bu, küçük bir çocuğun sevgili yoldaşını kurtarmak için yalınayak giriştiği zorlu, engebeli, hem renkli hem de karanlık serüvenin hikâyesi...

Noel Domuçu ile Jack'in Müthiş Maceraları
J. K. Rowling
Resimleyen: Jim Field
Türkçeleştiren: Hazel Bilgen
Editör: Darmin Hadzibegoviç
Yapı Kredi Yayınları, 320 sayfa

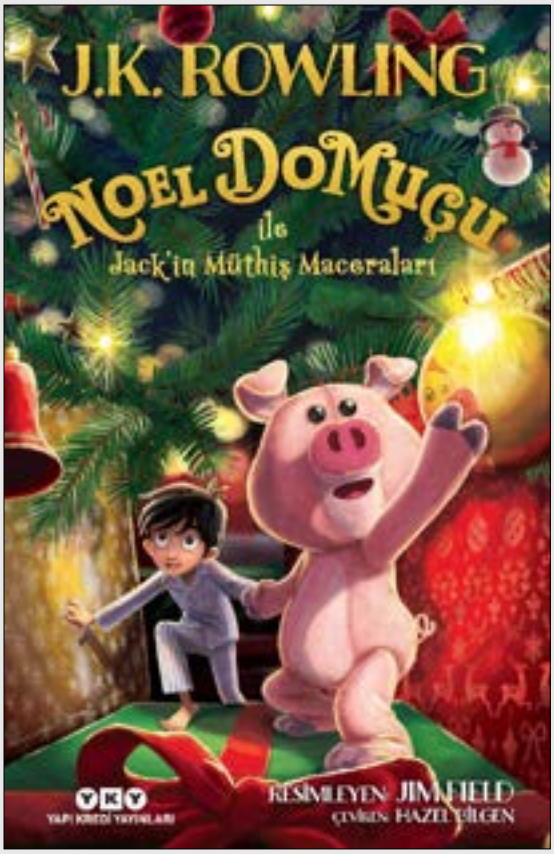

Edebiyatın bu özel ve güzel türünü okuya okuya fark ettiğim şeylerden biri de bazı öykülerin bendeki değerinin çocukluğuma ne kadar dokunabildiğiyle alakalı olduğu. Çocukluğum dediğim, elbette salt bir dün değil. Geçmiş zaman hiç değil. Bir o kadar da bugünüm ve geleceğim aslında. Ben bir yetişkinim ve çocuklukla bağ kurmadığım bir an bile düşünemiyorum.

Elbette öykünün bana, beni ve geçmişimi anlatması değil mesele. Geçmişe duyulan özlem, anılara saplanma, klasik bir nostalji hiç değil. Yeni bir öykü okurken, bambaşka bir karakterle ve bağlamla yüzleşirken, aslında hislerde ve çocukluk deneyiminde hiç de yalnız olmadığını hatırlamak. Çocukluktan bugüne yansıyan deneyimi anlamlandırmak, oradaki öyküyü fark edip sağlıklı oranda mesafelenmek... Yeter ki iyi bir öykü iyi bir şekilde anlatılsın. Öykü, önce öykünün iyiliği için tasarlansın.

J. K. Rowling'e verilen "yüzyılın en büyük hikâye anlatıcısı" ünvanı ne kadar anlamlı, bilmiyorum; ancak tartışmalı olduğu kadar tartışılması zor "en"lerle hiç vakit kaybetmeden, şu kadarına okurluğumca eminim: Rowling müthiş bir hikâye anlatıcısı. Çalıştığı editoryal ekiple birlikte dünyamı değiştirecek, yaşamıma boyut, katman, hatta anlam katacak kadar iyi bir hikâye anlatıcısı benim için. Yukarıda sözünü ettiğim noktalar da etkili bu düşüncemde. Belki de ondandır *Noel Domuçu ile Jack'in Müthiş Maceraları*'nın daha kapağını görür görmez, salt beklentiyle belki, kendimi orada pijamasıyla, iki büklüm hâlde gülümseyen Jack'le bir tutmam. Üstelik bu "kendini bir tutuş" hâli kitap boyunca bir an bile sekteye uğramıyor.

Noel Domuçu ile Jack'in Müthiş Maceraları olay örgüsü, mekânları, imgeleri ve gizemleriyle alıştığımız Noel mucizesi kurgularına çok benziyor. Anlatımıyla duyguları, atmosferiyle duyuları doyurduğunda tekrarından hiç

sıkılmadığımız o kurgulardan biri gibi. Her bayramda, her yılbaşında tekrar tekrar kurmaktan hiç bıkmadığımız sofralar gibi. Hikâyeye özgün lezzetini verense, Rowling'in yarattığı yeni evren. Tıpkı varlıklarından bihaber olduğumuz, yanı başımızdaki büyücüleri görünür kıldığı gibi, bu kez bambaşka bir varlık boyutuyla tanıştırıyor bizi: Kaybolanlar Diyarı. Kaybettiğimiz ya da kaybettiğimizi sandığımız her şeyin gittiği bir diyar burası. Kendi kurallarıyla, sosyal katmanlarıyla; ahşaptan da olsa güneşiyle ısıtan, karlarıyla üşüten gökyüzüyle; kendi rivayetleri ve hikâyeleriyle hayatımızın içinde bir diyar. Bir anda yaratılmış gibi durmayan, bilinmez yönleriyle gizemli, köklü, kadim bir diyar.

İşte bu diyar, çocukluğa dair çok şey anlatıyor. Tabağımızda bıraktığımız yemeğin arkamızdan ağlayacağına inandırıldığımız yaşlara denk geliyor. Nesnelerle ilişkilerimizde canlı cansız ayrımını minimumda tuttuğumuz, bağları çok yoğun kurduğumuz, bu bağlarla kaçış ve mesafelenme stratejilerimizi çocukça geliştirdiğimiz yaşlar. Oyuncağımızın arkadaş, yoldaş, dayanak olduğu dönemler -ki çocukluğun yetişkinliğimize en sıkı yansımalarından biri de bu nesne ilişkileri. Yokluğunda uyuyamadığımız oyuncak ayının yerini yaşla birlikte şans yüzüğüne, uğurlu kaleme bırakması hiç de şaşırtıcı değil. Totem alışkanlığımız ne yaşla sınırlı ne de çağlarla. Bunun da ötesinde, kitapta Jack'in oyuncak domuzu Dom'la (küçükken "domuz" diyemediği için başlangıçta "domuç" dediği) kurduğu ilişkide, o yoğun çocukluk empatisini de hatırlıyoruz. Oyuncak domuzunu kaybetmenin Jack'te yarattığı travma sadece kendisinin o domuzu özleyecek olmasından ileri gelmiyor, aynı zamanda Jack'in kalbi şu düşüncelerle dağlanıyor: Dom bensiz ne yapacak? Onu terk ettiğimi mi düşünüyor yoksa?

Dolayısıyla kitap, aynı zamanda müthiş bir dostluk, sadakat, fedakârlık öyküsü. Küçük bir çocuğun sevgili yoldaşını kurtarmak için, belki de bir daha ailesini görmeme riskini göze alarak, alelacele ve çocuksu bir inatla üstünü bile değiştirmeden, pijamalarıyla, yalınayak giriştiği zorlu, engebeli, hem renkli hem de karanlık serüvenin hikâyesi. Her bakımdan *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*'nu (Joseph Campbell) hatırlatan bir büyüme deneyimi. Elbette okuru hikâyeye bağlayan en önemli noktalardan

biri, sinematografik atmosferi ve görsel zenginliği yanında, karakterlerin duygularında, tavır ve tepkilerinde çok gerçekçi olmaları. Çoğu kez konu edildiği için şablon denip geçilebilecek bir aile öyküsü, karakterlerin gerçekliği sayesinde özgünlük kazanıyor. Jack'in hissettiği her türlü ikilemin, haksızlığın, öfkenin, içimde aynı tonu yakalaması belki de bundan. Karakterleri anlamak için onları sevmek zorunda kalmayacağım kadar elle tutulur olmalarından. Bir o kadar da çevimen Hazel Bilgen ile editör Darmin Hadzibegoviç'in titiz çalışmasından.

Noel Domuçu ile Jack'in Müthiş Maceraları aynı zamanda yitirmediklerimiz üzerine, "yitirmeme" üzerine bir öykü. Sevdiğimiz, önemsediğimiz sürece bizim için önemli olan hiçbir şeyin, hiçbir şekilde gerçekten kayıplara karışmaması üzerine zengin bir metafor. "Harry Potter" kitaplarından farklı olarak, konusu ve bağlamı gereği alıştığımız Noel kültürüne, onu çevreleyen anlatılara, yaşama ve öte yaşama ilişkin unsurlarla daha çok karşılaşıyoruz elbette. Yine de bütün sihiriyle bir Rowling kitabı bu. İyi öykülerine büyük pazarlama planları eşlik ediyor, kuşkusuz. Bu kitapta okuduğumuz karakterleri bir gün oyuncakçı raflarında görmek işten bile değil. Ne olursa olsun, iyi bir öykü, onu çevreleyen dev kapitalist gerçekle bile gölgelenemeyecek kadar değerlidir her zaman. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

İşte bu, evrenin ve bilimin dili

Oyun ve matematik ilişkisi çok güçlü. Kitapta bu ilişkiden beslenen kısımlar da bulunuyor. Arkadaşlar arasında iyi vakit geçirmek için yararlanılabilecek pek çok örnek var.

İşte Bunlar Hep Matematik
Tracie Young - Katie Hewett
Türkçeleştiren: Çağlar Sunay
Editör: Seda Kostik
Domingo Yayınları, 112 sayfa

Yazan: Toprak Işık

Galileo'ya göre evreni anlatan şiirin dili matematikmiş. O şiiri okumak isteyenler matematiği kullanmak zorundalar. *İşte Bunlar Hep Matematik*, okuruna bu dilin kurallarından bahseden ve o dilde yazılmış ilgi çekici dizeler sunan bir kitap. Çağlar Sunay'ın Türkçeleştirdiği, Domingo Yayınlarının ülkemiz okurlarıyla buluşturduğu eserin kapağında Tracie Young ve Katie Hewett'ın imzaları var. İsimler arasında yazar ve çizer ayrımı yapılmamış.

Kurgu, ders kitabı gibi belli bir bütünlük içinde seçilmiş konu ya da konuları anlatmak niyetiyle hazırlanmamış; ancak matematiğin dünyasından ilgi çekici bilgilere ek olarak ders kitaplarındakilere benzer bölümlere de yer verilmiş. Örneğin kesirler ya da oran hesapları bu şekilde açıklanmış. Paydaların nasıl eşitleneceği ve kesirlerin nasıl toplanıp bölüneceği örneklerle gösterilmiş. Bunların yanı sıra kitapta günlük hayatta kullanılan matematiğe ilişkin pratik bilgi ve yöntemler de bulunuyor. Hesap makinesi ve kâğıt kaleme başvurmaksızın dört işlem yapmanın kısa yolları anlatılmış. Çarşı pazar alışverişinden astronomiye kadar matematiğin pek çok alandaki uygulamalarına değinilmiş. Hemen her zaman şaşırtıcı bilgiler seçilmiş. Bu nedenle okunması kolay ve keyifli bir kitap çıkmış ortaya. Üç beş sayfada bir rastlanan "Biliyor muydunuz?" bölümleri bu anlamda oldukça işlevsel olmuş. Yazarlar, derinlikleri çok farklı bilgileri doğal akışı zorlamadan bir araya getirebilmişler. Bilim dünyasının önemli isimlerine ait güzel alıntılar da kitaba renk katmış:

"Matematiğin özünde basit şeyleri karmaşıklaştırmak değil, karmaşık şeyleri basitleştirmek yatar."

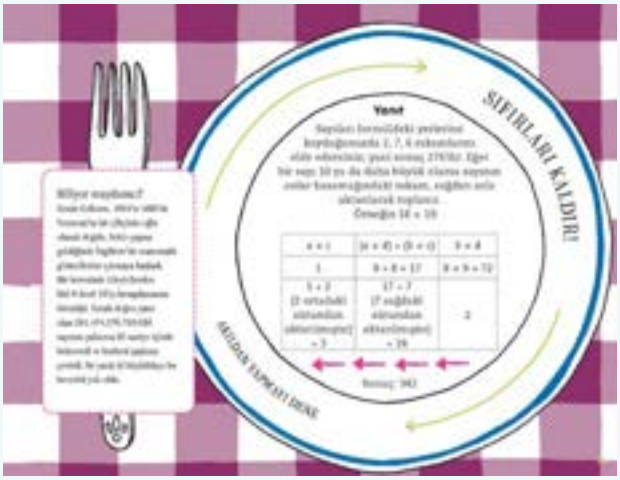

Bunu söyleyen Amerikalı matematikçi Stan Gudder... Albert Einstein ise "*Matematikte karşılaştığınız güçlükleri dert etmeyin, emin olun ben daha büyükleri ile karşı karşıyayım,*" demiş.

Kitapta, sık kullanılacak olmasa da öğrenildiğinde hoş bir şaşkınlık yaratan bilgiler de var. 12345 ile sekizin çarpımının 98760 olduğunu bir çırpıda söyleyebilir misiniz? İşin sırrını öğrenen, 123456789 ile sekizi de kolayca çarpabilir.

Oyun ve matematik ilişkisi çok güçlü. Kitapta bu ilişkiden beslenen kısımlar da bulunuyor. Arkadaşlar arasında iyi vakit geçirmek için yararlanılabilecek pek çok örnek var: Karşınızdakine aklından bir sayı tutmasını söyleyin. Bilmediğiniz o sayıyla birçok işlem yaptırın; sonra da çıkan sonucu doğru tahmin ederek şaşırtın onu.

Ezberci bir eğitim sistemine sahip olduğumuz yönündeki haklı eleştiri yıllardan beri süregeliyor. Sadece sosyal bilimlerde değil, fen bilimleri ve matematikte de çocuklarımıza akıl yürütmenin önemini yeterince kavratamıyoruz. Büyük matematikçimiz Cahit Arf, matematiği ezberlemeyin, kendiniz yapın diyor. *İşte Bunlar Hep Matematik*, bu sözün paralelinde duran bir eser değil. Kestirme yollar önerirken bazen matematiğin ve bilimin temellerindeki mantığı ezberciliğin gölgesinde bırakmış. Örneğin fizikte kullanılan hız, yol ve zaman ilişkisini gösteren formülü akılda tutmak için pratik bir yöntem sunmuş ama bu üçü arasındaki basit ilişkinin nasıl kurulabileceğini anlatmamış. Kitabın genelinde hissedilen bu yaklaşım görmezden gelinemeyecek bir kusur. Matematikte ispatların önemine değinilmemiş olması da ciddi bir eksiklik.

Eserin doksan altı ve doksan yedinci sayfalarında ortak bölenlerin en büyüğü (OBEB) konusunun kavranmasını kolaylaştıracak bir probleme yer verilmiş. Organize ettiğiniz partiye ya on iki ya da yirmi çocuk gelecek. Elinizdeki seksen şekeri, kaçarlı paketlere koyarsanız gelen her bir çocuğa en fazla sayıda şeker vermiş olursunuz? Sorunun çözümü için yirmi ve on ikinin OBEB'i bulunarak şekerlerin paketlere dörder dörder koyulması gerektiği söylenmiş. Çözümde seksen hiç kullanılmamış. Toplam şeker sayısı seksen değil, örneğin yetmiş dokuz ya da yüz olsaydı OBEB hesabı işe yaramazdı. Anlaşılacağı üzere, OBEB konusunun kavranmasına yardımcı olsun diye seçilen örnek doğru değil.

"*Çemberlerde hiç düz çizgi olmadığından sabit bir sayıya gereksinim duyulur; o da pi sayısıdır.*" "İşin matematiği" başlığı altında yer alan bu cümle ile pi'nin ortaya çıkışının arkasındaki matematiğin doğru bir şekilde aktarıldığını söylemek mümkün değil.

İşte Bunlar Hep Matematik kusursuz bir eser değil. Daha iyisi, matematiğe daha doğru açıdan yaklaşanı mutlaka yazılabilirdi; ancak bu hâliyle de yararlı bir kitap. Bölümlerin bazıları eğitimli yetişkinlere basit gelebilir ama ilgilerini çekebilecek bilgilerden de bolca var. Dolayısıyla her yaştan okura önerilebilir. ■

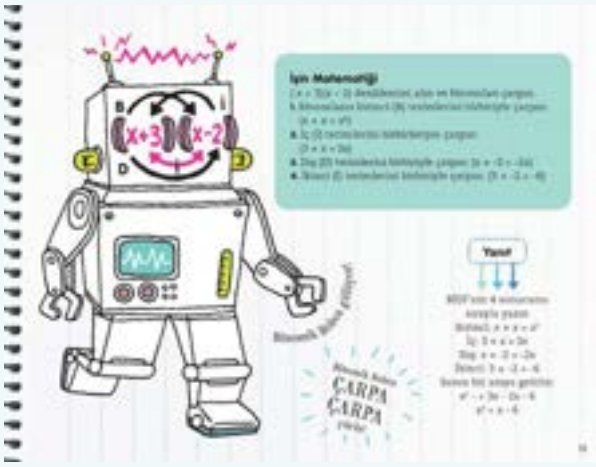

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★★
Bilgilerin çağdaşlığı ve bilimselliği	★★★★★★★★☆☆
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

İyilik yapmanın yolu kitaplardan geçince...

Yazan: Sima Özkan

Kitaplar dünyasının, kanatlı ve kanatlandıran kapısını açan iki kız kardeşin öyküsünde, kilidin anahtarı ne öğretmenlerinin ne ebeveynlerinin elinde...

Saatim Tik Ka Tik Ka
Dilge Güney
Resimleyen: Esra İlter Demirbilek
Editör: Elçin Kazancı
Altın Kitaplar, 56 Sayfa

Kitap okumak, bazılarımız için hayat koşturup dururken zamanın en sakin aktığı ve tüm zihnimizle katıldığımız bir eylem. Bir çeşit andan, dünyadan kopma biçimi. Kendimizinkinden farklı, uzak hayatları, geçmişten tanıyormuş gibi hissetme biçimi. Başka zamanlara, mekânlara kaçmanın en zahmetsiz hâli. Okuma deneyimi herkes için farklı olsa da tüm bu karşı konulmaz hislerin tadına varmış ya da varmamış olsun, bir yetişkine zorla kitap okutamazsınız. Ancak dünyanın bir yerinde, her saniye bir çocuğun zorla kitap okuyor olma ihtimali fazlasıyla yüksektir. Oysa ilk "iyi" ya da "doğru" kitabını okuyan her çocuğun ağzına bal sürülmüş gibidir. Kendini ilk kaptırdığı hikâye; elinden bırakamadığı, tek başına sonuna kadar geldiği ilk macera... İşte bir çocuğa ulaşan her kitap, bu kitap olabilir; olmayabilir de...

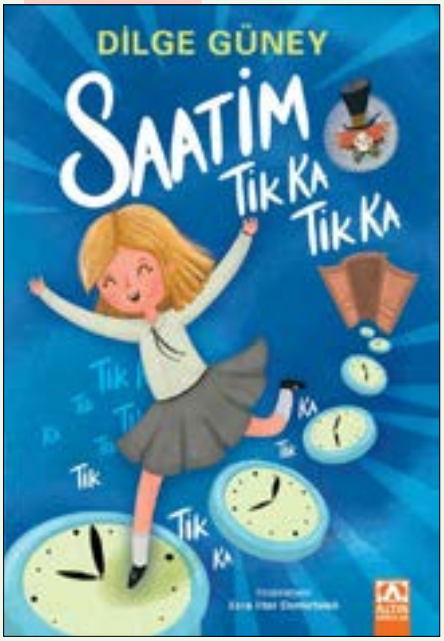

Dilge Güney'in yazdığı, Esra İlter Demirbilek'in resimlediği *Saatim Tik Ka Tik Ka*'nın anlatıcısı Duru, kendi okuma deneyimini şöyle açıklıyor: *"Kitabı okumak zaten rüya görmek gibi. Hem de gözümüz açıkken!"* Ve ekliyor: *"Kitap okurken rüya görmeyi seviyorum."* Çünkü anlatıcımız, *Alice'in Harikalar Diyarı*'nda kendi kendine gezmenin keyfini bir kere alınca, bir kitabın başına oturmanın o kadar büyük bir çaba gerektirmediğini fark ediyor. İyi bir okur kazanmak, okuma alışkanlığı aşılamak adına okurla sık sık konuşan bir metin var karşımızda.

Bir gün Duru, ablası İda'yı kucağında kitaplarla kütüphaneden çıkarken görüyor. Gözlerine inanamıyor. Kitapları değil tabletini ve oyunlarını seven birinden beklenmeyen bir davranış. Öğreniyoruz ki belediyenin bir okuma yarışması var ve ödülü tam altın. İda tam altını, koca bir külçe altın zannederek, hırsla tüm kitapları okumaya başlıyor. Kazanırsa o altınla tabletine paralı oyunlar alabilecek. Belki başta amacı bu; ancak öykünün sonunda İda'nın asıl niyetinin bambaşka olduğunu keşfediyoruz.

İki kız kardeşin hayatında çok önemli bir yere sahip olan biri var. Yatılı bakıcıları, evdeki gerçek ebeveyn figürü, Azerbaycan'dan gelen Tikka. Asıl adı Türkan. İda bebekken onun adını söyleyemeyince Tikka olarak kalmış. İda yarışmada birinci olup ilçenin en iyi kitap okuyan öğrencisi seçilince, o altını Tikka için kazandığını açıklıyor. Bu kadar

"yaramaz"(!) olmasına rağmen, Tikka'nın Azerbaycan'a uçup oğlunun mezuniyet törenine katılabilmesinin, İda için ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Dahası anne-oğulun ayrı kalmasından, kendi anne-babasını sorumlu görüyor: *"Siz işteyken bize baksın diye onu burada tutuyorsunuz."* Altından bir kalbi olduğu ilan edilen bir kitap kurdu İda artık ve belediye başkanının da yardımıyla Tikka'nın hayalini gerçekleştirmiş oluyor. Üstelik Tikka, oğlunu da memleketinden alıp geliyor. İlçenin belediye başkanı ona bir okul bile ayarlıyor.

Öyküde, babanın sesi ve görüntüsü neredeyse hiç yok. Anne-baba bankacılar ama cumartesi bile işleri var. İda'nın hasta yatağında, başucunda bekleyen ve bu sırada okuması gereken kitaplardan geri kalmasın diye ona kitap okuyan da yarışmaya götüren de Tikka.

Kitaba adını veren Duru'nun saatindeki tik taklar, "tik ka tik ka"lara dönüşüyor ve saat her "tik ka" edişinde, âdeta Duru'nun saçlarını okşuyor Tikka. Çünkü kendi çocuğunu başka ülkede bırakmış yabancı asıllı bir bakıcının, iki kız kardeşi kendi oğlunun yerine koyuşuna tanık oluyoruz. İda ile Duru'nun, Tikka'ya olan düşkünlüğü de ortada. Bu anlamda, çok sık karşılaştığımız ama henüz kitaplarda pek rastlamadığımız bir ailenin kapısı aralanıyor bu öyküde. Belki Tikka'nın sesini, onun bu ailede kendi hissettiği yeri anlatıda daha çok duyabilirdik. En nihayetinde kitaba adını veren, Duru'nun endişeyle atan kalbinin sesine benzettiği saatinin tik takları, Türkan Hanım'ın sevgiyle atan kalbinin tik takları da olabilir. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★☆☆☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★☆☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★☆☆☆

AYDIN DOĞAN ÇOCUK KİTABI İLLÜSTRASYONU ÖDÜLÜ AYDIN DOĞAN CHILDREN'S BOOK ILLUSTRATION AWARD 2020

AYDIN DOĞAN ÇOCUK KİTABI İLLÜSTRASYONU ÖDÜLÜ CHILDREN'S BOOK ILLUSTRATION AWARD 2020

ÖDÜL ALANLAR

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

Sihirbaz Kıvrık Bıyık ve Muhteşem Gösterisi
resimleyen
Şeyda Ünal

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

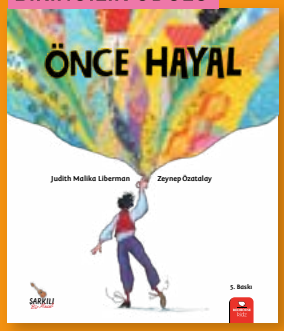

Önce Hayal
resimleyen
Zeynep Özatalay

BAŞARI ÖDÜLLERİ

Bir Ses
Çağrı Odabaşı

Büyük Sevbeni
Akın Düzakın

Dönme Dolap
Hüseyin Sönmezay

Mantarların İsyanı
Pelin Turgut

Tohum Saçan Şapkam
Kübra Teber

Yağmur Adam ve En Güzel Dans
Uğur Altun

Doğan AYDIN DOĞAN VAKFI

Dünya'dan Anna'ya!

Yazan: Olcay Mağden Ünal

Anna'nın yaz tatilini, Dünya'dan 87 milyon ışık yılı uzaktaki Akuatiks Gezegeni'nde, annesinin yanında geçirdiğine kimse inanmıyor.

Anna Z42 - Kurbağa Margo'nun Peşinde
Aurélie Gerlach
Resimleyen: Jess Pauwels
Türkçeleştiren: Şirin Etik
Editör: Nihal Ünver
Dinozor Çocuk Yayınları, 64 sayfa

Çoğu zaman, kendisiyle baş başa kalacağı başka bir gezegene kaçma eğiliminde birinin kaleminden çıkan bir kitap, nereden bakarsam bakayım ilgi çekici olduğundan *Anna Z42 - Kurbağa Margo'nun Peşinde'yi* de elime alır almaz içim, bu kitapta o aradığım macerayı ve eğlenceyi yakalayabileceğime dair büyük bir umutla doldu. Paris doğumlu yazar Aurélie Gerlach'ın kendisi gibi uzaylı olduğunu iddia ettiği kahramanı Anna, yeşil saçları ve tuhaf karakteriyle bu beklentimi kesinlikle karşılıyor. Gerçi kitabın dünyanın en iyi çikolatalarının Belçika'da olduğunu iddia eden çizeri Jess Pauwels ile aynı fikirde olmasam da çizimlerin eğlenceyi birkaç kat daha artırdığını belirtmeden geçmemek gerek.

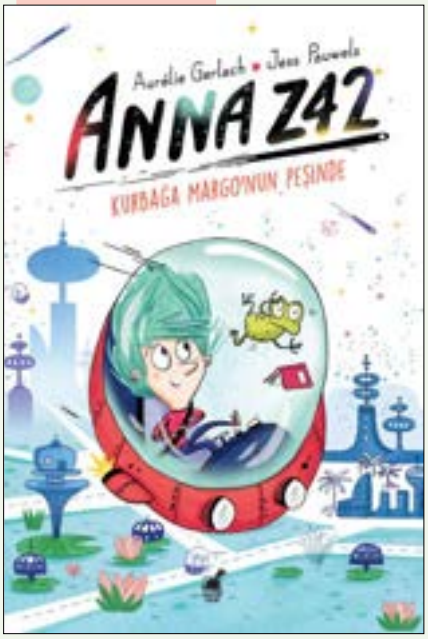

"Anna Z42" serisinin ilk macerası *Kurbağa Margo'nun Peşinde* kitabında, Anna'nın Dünya ve Akuatiks Gezegeni arasında gidip geldiğini öğreniyoruz. Bunu yapmak zorunda, çünkü annesi, Akuatiks Gezegeni'nde yaşarken babası bir dünyalı. Üstelik Anna sağanak yağmur altında bile olsa dünyadaki sıkıcı okullardan birine gitmek durumunda. Tıpkı o pazartesi günü olduğu gibi. Her şeyin daha da sıkıcı hâle gelmesi için öğretmeninin geçen haftaki ödevini beğenmemesi yeterli oluyor. Oysa Anna gerçekleri söylemekten başka bir şey yapmamıştı. Onun yaz tatilini, Dünya'dan 87 milyon ışık yılı uzaktaki Akuatiks Gezegeni'nde, annesinin yanında geçirdiğine kimse inanmıyor. Bu gezegen, üzeri yumuşacık yosun kaplı, kocaman bir taştan ibaret mutfak masalarında taze yosunlu limonataların içildiği, deniz kabuğu içine doldurulmuş planktonlu sandviçlerin yendiği bir yer. Anna'nın annesi de uzaylıların yaşam biçimlerini inceleyen, bunun için sık sık seyahat eden bir etnolog. İşte bu seyahatlerden birinde de Anna'nın babasıyla tanışmış, ancak bu ikisi, Anna henüz bebekken ayrılmışlar.

Anna sınıftakilere bu gezegenin varlığını ve kendisinin yarı dünyalı yarı uzaylı olduğunu kanıtlamak için en yakın arkadaşı Kurbağa Margo'yu yanında Dünya'ya götürmeye karar veriyor. Margo, Akuatiks sakinleriyle konuşabilen ve de istediği zaman istediği kokuyu yayabilen bir kurbağa; bu ister leziz mi leziz bir pizza olsun, ister berbat mı berbat bir çorap. Ancak Dünya'ya döndüğünde işler hiç de

umduğu gibi gitmiyor. Margo ortalığı epey karıştırıyor, Anna başını türlü derde sokuyor; okulun yemekhanesinden kütüphanesine her yer birbirine giriyor. Ve Anna kendini hiç beklemediği bir konumda buluyor, ancak ona yardım edecek olan da yine hiç beklemediği biri çıkıyor.

Serinin ilk kitabı eğlenceli bir dille başlayarak mizah yönü kuvvetli bir dizinin sinyallerini veriyor. Renkli ve eğlenceli çizimler de eserin bu yönünü kuvvetlendiriyor. İçerdiği macera unsuru ve uzay seyahati gibi dikkat çekici detaylar, okuma isteğini artırıcı nitelikte. Bununla birlikte Anna'nın ayrı anne babasıyla ilgili uzun uzadıya bir açıklama içine girmeyişi, kitabın en çok beğendiğim yanlarından biri oldu, böylece bu durum normalleşmiş ve ortada bir sorun varmış gibi aktarılmamış. Bu tip okumalar vasıtasıyla böyle önemli ve zor meselelerin ister istemez yarattığı çıkmazların bir nebze de olsa önüne geçilebileceğini düşünüyorum. Yine tüm bu eğlence ve maceranın altında saklı yalnızlık ayrıntısı da dikkat çekici. Pek çok çocuk kendini Anna gibi yalnız ve dışlanmış hissediyor, birçoğu onun gibi arkadaş bulmakta zorlanıyor, tabii bir de herkesten farklı olanlar var. Bu anlamda Margo'nun peşindeki Anna karakteri sıkıcı günler geçiren çocuklara ferah bir nefes gibi gelebilir.

Hikâyenin devamında bizleri Anna ve dünyalı arkadaşının Akuatiks Gezegeni'ne yapacakları seyahat bekliyor. Bakalım Anna bir an bile düşünmeden harekete geçerek atıldığı bu maceranın sonunda başına yine ne işler açacak? ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★☆☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★☆☆☆

meav yayıncılık

Manto

Lison, uzun zamandır ablasının kırmızı mantosunu giyeceği günü iple çekiyordu. Nihayet o gün gelmişti ve artık mantosuyla çok mutluydu. Ama onu giyip dışarı çıktığı gün, kendisini nelerin beklediğinden habersizdi.

Çocukları eşitsizlik ve paylaşım konusunda aydınlatan, hiçbirimizin kayıtsız kalamayacağı bir kitap.

Yazan: Séverine Vidal
Resimleyen: Louis Thomas
Çeviren: Sumru Ağıryürüyen

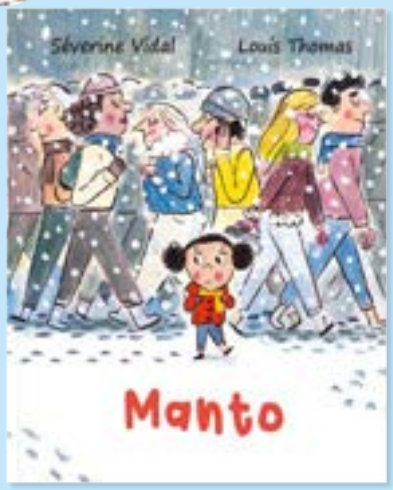

meavyayincilik
meavyayincilik
meavyayincilik
www.meav.com.tr

Endişeyi hayale dönüştüren kitap

Arthur ve Ama Ya?, çocuklara özgüven aşılayan, yapabileceklerini düşündükleri şeyler için onları doğru bir şekilde cesaretlendiren bir kitap.

Yazan: Adalet Çavdar

Arthur ve Ama Ya?
Heath McKenzie
Türkçeleştiren: Elif Küçükoğlu
Yayıma Hazırlayan: Esra Şanal
Meraklı Tilki Kitaplığı, 40 sayfa

Kaç yaşıma geldim hâlâ bisiklete binmeyi öğrenemedim; yüzmeyi bile bu sene öğrendim. Nedeni sadece ufak tefek endişeler. Ya düşersem, ya yapamazsam, ya beceremezsem, ya bana gülerlerse. Koca kadın, kollarımın altına aldım bir uzun makarna girdim denize, çırpındım çırpındım nasıl oldu bilmiyorum ama bir şekilde oldu. Hâlâ korkmuyor muyum o ayrı, olsun. Meraklı Tilki Kitaplığı'nın yayınladığı, Heath McKenzie tarafından yazılıp resimlenen ve Elif Küçükoğlu'nun Türkçeye çevirdiği *Arthur ve Ama Ya?* bana bütün bu yukarıda bahsettiğim korkularımı hatırlattı. İnsanlardan çekindiğim için yapmadığım, yapamadığım şeyleri.

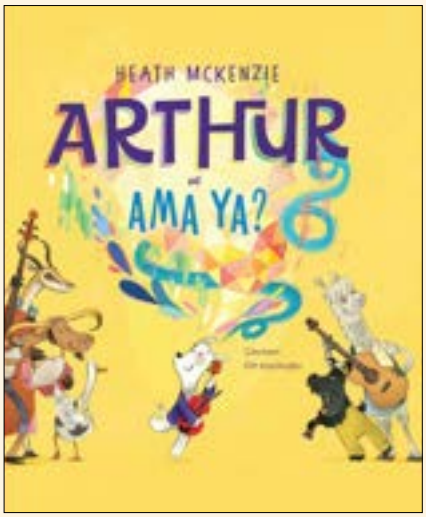

Arthur oldukça gürültülü bir yerde yaşayan ve keman çalan bir köpek. Yaşadığı yerin gürültülü olması onu rahatsız etmiyor çünkü keman çaldığını kimsenin duymasını istemiyor, ta ki bir sabah işe giderken içindeki müziğe engel olamayana kadar. Kafasının içindeki müzik ona bütün gün her yerde eşlik ediyor. Sonra sokakta eline bir broşür geçiyor, katılmak isteyen herkese açık bir etkinlik; parkta doğaçlama müzik keyfi. Arthur'un aklına bestesini orada çalabileceği geliyor, bunu yapmak istiyor, endişesinden bir türlü vazgeçemediği için kemanını eline alıp kendisini saklayıp sahneye çıkıyor. Ve sonra herkes ona eşlik ediyor! Kitabın sonunda "Arthur ve Ama Ya?" adlı müzik grubuyla sahne almaya başlıyor. Mutlu son.

Çocuk kitaplarının en güzel yanı, yetişkinler için özellikle işte bu. İnsana bir anda yapamayacağı her şeyi yapabileceğine dair verdiği o bir anlık inanç. Bana şimdi kalk sana bisiklete binmeyi öğreteceğiz deseniz, yazıyı yazmaya başladığım an olsaydı kalkardım ama şu an asla.

Arthur ve Ama Ya?, çocuklara özgüven aşılayan, yapabileceklerini düşündükleri şeyler için onları doğru bir şekilde cesaretlendiren bir kitap. Kitabın resimlerinin sevimliliği, renkleri, neşesi oldukça ilgi çekici. Arthur'un keman çalması, bunu başkalarının önünde yapmaya cesaret etmesi, o âna kadar bütün amalarını yok etmeyi başarması ve sonunda "Ama ya beğenirlerse" diyerek hayal kurmayı başlaması eminim çocukların imgeleminde pek çok şeyi canlandıracaktır. Üstelik sadece çocukların değil onlara eşlik eden yetişkinlerinde. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Öykünün Özgünlüğü	★★★★★★★★★★
Grafik Tasarım	★★★★★★★★★★
Baskı Kalitesi	★★★★★★★★★★

Bir köpek insan "sahiplenmeye" kalkarsa...

Gabriel Evans'ın yazıp resimlediği *Panço Kendine İnsan Arıyor*, insan-hayvan ilişkisindeki rollerin tersine çevrildiği, sevimli mi sevimli bir hikâye.

Panço'nun belki de tek eksiği, kendisine *ihtiyaç* duyan bir insanla yaşamaktı...

ucanbalik.com.tr
ucanbalikyayinlari

uçanbalık

Hassas Otti ve Eh İşte İnsanlar...

Çocuklar var ve onlar hayvan sevme teşkilatının doğal üyeleri neyse ki! Görgüleri bilgileri arttıkça daha çok hayvanın adı ve kendisi zihnimize, gönlümüze transfer ediliyor sayelerinde.

İhtiyar Adam ve Deniz Tatili
Jens Sparschuh
Resimleyen: Julia Dürr
Türkçeleştiren: Suzan Geridönmez
Ginko Çocuk Yayınları, 160 sayfa

Yazan: Adnan Saracoğlu

Evde balıklarımız ve kaplumbağamız vardı; şehir dışına çıktığımızda onları güvenle emanet edebileceğimiz değerli komşularımız da... Balıklarımız öldü, kaplumbağamız kış uykusuna yatınca evde bırakabiliyoruz onu. Yazınsa komşumuz, Suzi'nin nazıyla oynamaya devam ediyor.

Kibrit kutusuna sığıyor, ilaç kutusunda uyuyorken avucumuzu taşarcasına dolduran heybetli bir hayvana dönüştü Suzi. "Doğru mu yapıyoruz?", "İleride ne olacak?", "Evin küçük adamı kerli ferli olduğunda Suzi de yaşını başını almış kabuğu iyice genişlemiş ve sertleşmiş olarak, ona ve belki bize eşlik edecek mi?", "Bahçeye kaygısızca salsak birisi alıp götürür mü?", "Dengi bir arkadaş bulup öpüşüp koklaşmaları için seferber olmalı mıyız?"... sorular, cevaplaması güç sorular.

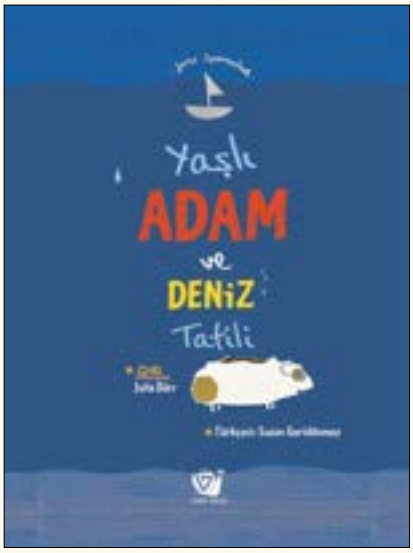

İnsanlar hayvanlarla evlerini, mesailerini paylaşalıberi gittikçe karmaşıklaşan ilişkilerini, selamete çıkarmak güçleşiyor. Esir kampı kıvamındaki barınaklardan, lüks ötesi hayvan otellerine marj genişledikçe denge onarılmamacasına bozuluyor. Kimlik kartları çıkarılıyor, hayvan vatandaşlar için altyapı hazırlanıyor bir yandan, "düşmanın hayvanları" yok ediliyor diğer yandan. Rahat bırakma trenini çoktan kaçırdığımızdan ahlaki, siyasi, askeri kurumlarımızla hayvanlara da rol biçip duruyoruz.

Çocuklar var ve onlar hayvan sevme teşkilatının doğal üyeleri neyse ki! Görgüleri bilgileri arttıkça daha çok hayvanın adı ve kendisi zihnimize, gönlümüze transfer ediliyor sayelerinde.

Kaplanlara sarılmayı, ayılarla dost olmayı, balinalarla okyanusta bir gün olsun yüzmeyi planlayan, dahası dinozorların dirilme, dünyayı yeniden şereflenlendirme ihtimali için hayallerini ve dualarını seferber eden çocuğunuz olduğunda umudunuz hep diri kalıyor varlıktan yana.

Jens Sparschuh, edebiyatın hayvanlarına muzip, hassas bir ginepig ekleyerek çocuk zihniyle aşık atıyor. Kedi, köpek, ayı hattı tıkır tıkır işlesin varsın;

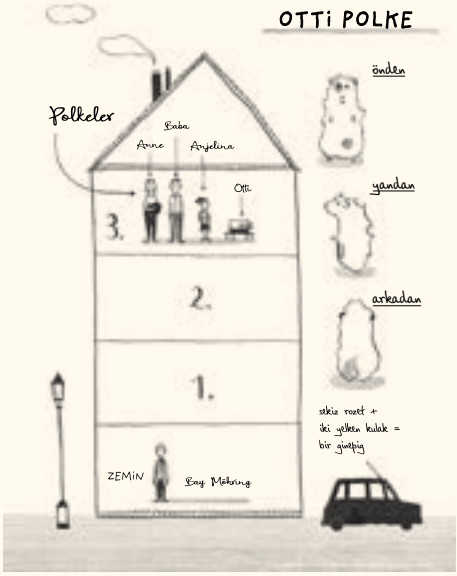

armadillolara, ginepiglere, kokarcalara yetecek kocaman yer var kurgu dünyasında. Hemingway göndermeli *Yaşlı Adam ve Deniz Tatili* adlı kitabın, bir sürü insanla perdelenmiş olması sizi şaşırtmasın, esas kız Otti.

A'dan Z'ye ginepig bakımı rehberinde mi yoksa ortadirek bir Alman ailenin dertlerinde mi seyrediyoruz belli değil... Tek odağı, tek türü, tek olan yığınla şeyi çalımlıyor kitabın kurgusu.

Polke ailesinin baba (araba kataloglarında boğulmuş hâliyle tıpkı bizim babalar), iki canlı anne ve Otti'nin gâh insan gâh ginepig küçük annesi Anjelina'dan oluşan dört artı bir formüllü bütünlüğü türlü badireler atlatsa da bir türlü bozulmuyor. O kadar da "tek" nutku atmaya gerek yok yani.

Yazlık evlerine "kessinlikle yassah" hassasiyetiyle hayvan kabul etmeyen örnek yurttaşlar sayesinde, Otticik aileden kısa süreliğine ayrı düşüyor. Alt komşuları, eşinin ölümüyle makul bir münzeviye dönüşmüş Bay Möhring, arasıra posta kutularına bakmak, çiçeklerini sulamak gibi basit ve düzenli özverilerine, yükte hafif pahada ağır bir varlığın bakımını da ekliyor. Ginepig yükü ağırdır dostlar, Bay Möhring'ten biliyorum. Rutinlerine son verme, ezberini bozma, bir canlıyla nabzını bir tutma pahasına komşuluğun kırk kere veriyor hakkını.

Okur tam iki odaklılığa alışmışken, Anjelina ve şürekasını deniz kıyısında, Otticiği apartmanın zemin katındaki minnacık evreninde takip etmeye hazırlanırken yazar, yeşillik tedarikçisi kılığındaki has yardımcısı Bayan Waller'i devreye sokup seyahate sürüklüyor bir adam, bir kadın ve Otti'den oluşan aileyi. Otti, Anjelina'nın tatlı tren seyahati planını iki şeker yetişkinle gerçekleştiriyor. Orman, çok sayıda inek ve yeşil çayır manzaralı...

Julia Dürr'ün görsel katkısı küçümsenemeyecek derinlikte: Yazarın, hayvan insan tüm karakterleri kuşatan bakış açısıyla, ginepig Otti'yi merkeze alan, onun dünyasına dalan ve hem okura özdeşlik imkânı veren hem de Otti'yi bir nebze kahramanlaştıran konuşma baloncuklarıyla çok yönlü işleve sahip çizerliği kol kola giriyor. Üstelik Otti sazı ele aldığında düz insan sabuklamalarından çok ötede hünerver ozan havası estiriyor. Anjelina'dan duyduğumuz oburca maydanoza dadanma ithamının yersizliğini Otti'nin şatafatlı tiradı faş ediyor.

Çok çok gerilerde, kısık ateşte kaynamaya bırakılan Anjelina'nın, yeni doğacak kardeşinden dolayı annesine kırgınlığı ve kızgınlığı sonlara doğru kurguyu yerinden etmeyecek şekilde patlıyor. Duygusal arınma, akılla uzlaşma; tek ve mutlak olmayan seçenekler yeter ki aransın, yeter ki, birçok öznenin birçok saygınlık seviyesi önemsensin ve örselenmesin.

Arkadaşlık ilişkileri, yalnızlık, cesur başlangıçlar vb. yığınla kılcalı var metnin. Otti uyukladığında kaçamak yapıp bu ufarak sorunlara eğilip oyalanıyoruz.

Yazarın tavında dövdüğü unsurlardan biri de mizah. Andy Kaufman'ın sessizliğe ve tahmin edilemezliğe ektiği gülme, gülümseme, nöronları hesapsızca ateşleme fırsatını, mantık cambazlıklarıyla altın tepside sunuyor Sparschuh. Anlam öbeklerini; yanlış anlamayı, çarpık anlamayı doğuracak şekilde eşleştiriyor. İyi çocuk edebiyatının, çocuk zihnini, değil küçümsemek, oyunbazlığın sonsuz imkânını besleyecek şekilde o zihne o bağımsız varlığa hürmet etmek olduğunu hatırlatıyor.

Kitabın sonunda görülecek insan ve hayvan mürüvvetlerini çıtlatmasam çatlarım. Kızlar mı olmuş oğlanlar mı demiyoruz elbette, tek sağlıklı olsunlar da! ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆☆

Polisiye Bir Mevzu: Gizem ve Yemek

Hikâye, kuşkusuz pek çoğumuzun aklına gelmeyecek bir ilişkiler ağını, belki de bir organize suçu açığa çıkaracak diye beklerken, yine aklımıza gelmeyecek bir suçlu profili ve suç motivasyonuyla sonuca ulaşıyor.

Kate İşbaşında
Hannah Peck
Türkçeleştiren: Merve Sevtap Ilgın
Editör: Ebru Koç Bal
İthaki Çocuk, 160 sayfa

Yazan: Sema Aslan

Hannah Peck tarafından yazılan ve çizilen *Kate İşbaşında*, kutup yosunları üzerine çalışan ve çok heyecanlı bir keşfin eşiğinde olduğu bildirilen annelerini görmek üzere trenle kutup bölgesine doğru yolculuğa çıkan Kate ve en yakın arkadaşı Rupert'in atıldığı bir macera hakkında. Yolculukta Kate'e babası eşlik ediyor. Rupert, "insanca" konuşabilen bir fare ve binmek üzere oldukları treni kaçırırlarsa, annelerini görmeleri için bir hafta daha beklemeleri gerekecek. Olaylar hem bildiğimiz hem bilmediğimiz biçimde akacak gibi, daha baştan, bunu anlıyoruz.

Buhar gücüyle çalışan, çok şık bir trenle yola koyulan Kate ve Rupert, birbirlerinin en yakın arkadaşı olmak dışında, araştırmacı gazeteci tanımına tıpa tıp uyan iki hevesli gazeteci adayıdır. Daha çok da Kate; Roo, ona asistanlık etmektedir esasen. Kate, yanında her koşulda ihtiyaç duyacağını bildiği "Özel Muhabirin El Kitabı"nı taşır. Hayattaki en büyük idolü Catherine Rodriguez tarafından yazılmış olan kitap, adım adım nasıl araştırmacı gazeteci olunur, hangi zor durumun içinden nasıl çıkılır ve daha önemlisi, çok gizli bilgilere ulaşmanın yolları nelerdir gibi işe yarar ve nadir bilgiler içerir. Hem başucu kitabı gibi ama hem de mesleğe daha şimdiden gönül vermiş Kate için bir tür kutsal kitap gibi. Neyse ki bu tren yolculuğu sırasında da kitap yanındadır; bir gaze-

teci her ortamda ve her zaman gazetecidir çünkü. Haberin ne zaman karşınıza çıkacağı -ya da ayağınıza geleceği- belli olmaz! Nitekim bu hikâyede de tam olarak böyle oluyor; haber, Kate'in ayağına geliyor. Birbirinden farklı mizaç ve renkleriyle bir araştırmacı gazetecinin dikkatini çekiverecek mükemmel bir sosyal grup, mükemmel bir sahnede bir arada. Elbette meşhur Agatha Christie romanı *Doğu Ekpresinde Cinayet* akla hemen gelen bir polisiye roman, bu kitabı okurken. Kate, Hercule Poirot gibi ortak bir kanıyla gizemi çözeceğine inanılan, kendini kanıtlamış bir dedektif olmasa da atmosfer araştırma yapmak için dört dörtlük: Her biri başka dünyalardan bir grup insan, zorunlu olarak bir arada bulunuyor ve kimse mekânı terk edemiyor. Trenin hareket etmesiyle birtakım suçlar işlendiği ortaya çıkıyor ve bu esnada bazı yolcuların bazı sırları ve yalanları yakalanıyor. Üstüne bir de eteklerdeki taşların yerlere döküldüğü bir son akşam yemeği yeniyor!

Buharlı trenle Kuzey Kutbu'nu giden bir grup tuhaf insan diye özet geçebileceğimiz yolculara biraz daha yakından bakalım: Stajyer tren kondüktörü Simon, elinde elmas uçlu bir baston taşıyan ve son derece şefkatsiz biri olduğu izlenimini veren Madam Maude ile kedisi Efendi Mimkins, jimnastik şampiyonu Bayan Bonbon, sirke katılmak için evden kaçan kızıl saçlı ikizler Zoe ve Chloe ile bir Rus rahip. Simon, Bayan Bonbon ve Rus rahip, kendilerine ait özel eşyaların çalındığını söylediğinde, tren artık bir suç mahalline, Kate de suçluyu ortaya çıkaracak gözü pek araştırmacı gazeteciye dönüşmüştür. Elbette şüphelilerle teker teker konuşur, notlar tutar, türlü riski göze alarak gizlice kompartımanlara girerek kanıt arar ve kanıt ararken aslında hiç ummadığı bilgilerle karşılaşır ve pek tabii ki bu bilgileri birbiriyle buluşturamaz, hikâyeyi tamamlayamaz ve giderek daha derine, daha karanlığa gömülür. Ta ki Rupert'in uyarısıyla: "*Burada böyle hiçbir şey yapmadan duramazsın!*"

Hikâye, kuşkusuz pek çoğumuzun aklına gelmeyecek bir ilişkiler ağını, belki de bir organize suçu açığa çıkaracak diye beklerken, yine aklımıza gelmeyecek bir suçlu profili ve suç motivasyonuyla sonuca ulaşıyor, olay kesinlikle beklenmedik biçimde çözüme ulaşıyor.

Kate İşbaşında, zaman zaman tatlı tatlı yükselen tansiyonu ve kimi kez ritmik diliyle okurunu kendine bağlayabilecek bir kitap da olabilir; bu özelliklerine rağmen bir miktar zayıf hikâye kurgusuyla çarçabuk okunup geçilebilecek bir kitap da. Çizimler çok eğlenceli, dikkat çekici ancak harekette sanki biraz aşırıya kaçılmış. Sıklıkla değişen yazı karakteri, puntolar, renkler hakikaten bir sınıra işaret ediyor. Sınırın bu tarafına da diğer tarafına da düşülebilir; bazı sahneler ve tasarıma dair seçimler, kimi okur için yorucu olabilir.

Bir diğer konu da kitabın hitap ettiği okur kitlesine dair... Kitap/okur sınıflandırmaları, yaş kategorileri okurdan okura esneyebilir, değişebilir fikrindeyim ve fakat bununla birlikte hikâye birkaç unsuru aynı anda bünyesinde barındırırken sanki geniş bir hat içinde farklı uçlara gidip gelmiş duygusuna kapıldım. Hayal gücünün ve anlatma arzunun sınırları ne kadar geniş olursa olsun, anlatının kendinde bir "hikâye sabiti" bulunmalı. Bu hikâyede o sabit epeyce sarsıntıya uğruyor. Ancak hikâye sarsıla sarsıla da olsa şefkatle bağlanıyor, kimse ölmüyor ve kutup bölgesindeki kadın, Kate'in annesi, beklenen keşfi yapıyor. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★☆☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆

Boş bir duvar neler öğretir?

Yazan: Deniz Poyraz

Bir çocuğun sokaktan öğrendikleri bazen okulda öğrendiklerinin önüne geçebiliyor... Toplumla paylaştığımız mekânlara dikkatlice bakmak, bize konfor alanlarımızın dışında da bir yaşam olduğunu hatırlatıyor.

Benim Duvardan Farkım Ne?
Dilek Yardımcı
Resimleyen: Demet Özge Aykan
Editör: Burhan Düzçay
Tudem Yayınları, 112 sayfa

Benim Duvardan Farkım Ne?, yazar Dilek Yardımcı'nın Tudem etiketiyle yayımlanan son romanı. Yardımcı, bu kez Ayliz adlı kahramanın kendini keşfetme hikâyesi üzerinden okuru neşeli ve öğretici bir yolculuğa çıkarıyor. Romanın önemli bir bölümü, kahramanımız Ayliz'in, öğretmenine meramını anlatmak için tuttuğu bir defterin sayfalarından oluşuyor.

Sabahları derse geç kalmak Ayliz için kronik bir soruna dönüşmüş durumda. Tabii buna karşılık devamlı tek ayak üzerinde durma cezası veriyor öğretmeni. Ayliz vaziyete alışkın. Arkadaşları onu Asya ve Avrupa'nın tek ayak üstünde durma şampiyonu ilan etmiş bile. "Tek ayak cezası"nın Ayliz'in geç kalmalarına fayda etmeyeceğini fark eden öğretmen, bu kez değişik bir yöntem deniyor. Dibinde durduğu duvara *"Ey duvar, benim senden ne farkım var?"* diye sormasını istiyor. Bu, ilk bakışta biraz tuhaf bir istek gibi geliyor Ayliz'e. Fakat kırk yaşlarında, gözlüklü, sürekli kitap okuyan, filozof görünümlü öğretmenin bir bildiği vardır, değil mi? Düşünüp taşınmalı Ayliz, duvardan farkını bulmalı... Tabii eğer böyle bir fark varsa!

Kahramanımız eğilip bükülüyor duvar karşısında, yüzeyine dokunuyor, hatta yaklaşıp kokluyor duvarı.

Bakıyor, bakıyor; bakış açısını değiştirip tersten bakmaya bile yelteniyor. Üç gün önce bir sınıf arkadaşının yediği hamburgerin sosu, çöp adam resimleri, Güney Afrika Cumhuriyeti bayrağı gibi renk renk boya kalıntıları, boyutları 34, 35, 36, 37 numara aralığında değişen pek çok ayakkabı izi... Neticede duvar konuşmuyor. Duvar derse geç kalmıyor. Duvarın acayip huyları yok. Ama bunlar öğretmenin sorduğu soruya cevap olamaz. Belki de cevap Ayliz'in tek başına bulabileceği bir şey değil... En iyisi çekirdek aileye sormalı. Anneden, babadan, ağabeyden yardım almalı. Fakat annesi ne kadar hamarat bir kadın olduğunu "güne" gelecek eşe dosta, komşuya göstermekle meşgul. Mutfaktan çıkmıyor. Babası koltuğa gömülmüş, Fenerbahçe haberlerinden kafasını kaldırmıyor. Erkek kardeşiyse bilgisayar oyunlarıyla aklını bozmuş vaziyette.

Neticede kimsenin Ayliz'e aldırdığı filan yok. Ailede herkes kendi günlük ritüelinin derdinde. Bu tür bir ilgisizlik ve yalnızlık hâli Ayliz'i cevaba yaklaştırabilir mi? Belki de... Tonton yüzlü babaannesi son şansı. Ailenin bu ulu çınarı, Ayliz'e duvardan ne farkı olduğunu söyleyebilir. Bazı soruların cevapları ancak ve ancak yaşayarak öğrenilir. Babaanne metnin bu bölümünde Ayliz adına kuvvetli bir mentor olarak devreye giriyor ve yıllara yayılan yaşam tecrübesi ile biricik torununa arayışında yol gösteriyor. Ayliz'e kocaman bir dünyası olduğunu hatırlatıyor. Ayliz'in sorunu, bu dünyaya kendini bazen biraz fazla kaptırması ona göre. Sorumluluklar, ödevler ve kişisel mutluluk alanları birlikte götürülmeli.

"Sen olmaktan vazgeç demiyorum ki... Sen olmaya çalışırken çevrende olup bitenleri gör, insanları anlamaya çalış, sen olmaya biz olmayı da ekle. Paylaş, (...) Öğretmeninin seni tanımasına izin ver."

Babaanneyle yapılan bu öğretici sohbetten sonra kitabın omurgasını oluşturan "Defter" bölümüne geçiyoruz. Ayliz'in günlük formatındaki metni, okula neden hep geç kaldığına dair yanıtlar içeriyor. Kahramanımız bir gün üst geçitteki insan kalabalığının arasında yükünü taşımaya çalışan bir karıncayı fark ediyor mesela. Ezilmesin diye karıncaya yol boyu göz kulak oluyor Ayliz. İnsanları uyararak karıncanın geçtiği yolu güvenli kılıyor. Harçlığının çoğuyla kedi yavrularına süt alıyor, suluğundaki suyun bir kısmını okul yolunda bekleşen sokak hayvanlarıyla paylaşıyor. Okula gelirken gördüğü kırmızı bir yaprağın peşine takılıp, rüzgârın alıp götürdüğü bu yaprağı yakalamaya çalışıyor.

Fakat Ayliz'in en önemli geç kalma sebebi, okul yolundaki durakta "tip ikizi"yle karşılaşması... Uzunca bir satranç sohbetinin ardından kurulan samimiyet, günden güne derinleşiyor. Ayliz, ilk defa kendinden başka birinin de kedileri beslediğini fark edince seviniyor. Okuldaki, ailedeki yalnızlığı sokakta karşılaştığı "tip ikizi" sayesinde son buluyor. Hikâyenin bundan sonrası ise çokça meraklı ve azıcık hüzünlü bir detektiflik hikâyesine bağlanıyor.

Bir çocuğun sokaktan öğrendikleri bazen okulda öğrendiklerinin önüne geçebiliyor... Toplumla paylaştığımız mekânlara dikkatlice bakmak, bize konfor alanlarımızın dışında da bir yaşam olduğunu hatırlatıyor. Üstelik, çocukların duygu dünyası, yetişkinlerin sandığından çok daha karmaşık olabiliyor... Demet Özge Aykan'ın resimleriyle daha bir canlanan bu sevimli roman, her yaştan okur için ilham verici ve öğretici bir yan taşıyor. İyi okumalar... ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

Ork mu, insan mı? Kendini bulana ödül var mı?

Yazan: Itır Yıldız

Güzelork, güldüren detay ve diyalogları hatrına sadece eğlenmek için okunabilir, ancak ters köşe yapan özgünlüğünün zihin esnetici tarafına bakmak isteyenlere de sağlam malzemeler sunuyor.

Güzelork
Fabrizio Silei
Resimleyen: Fabrizio Di Baldo
Türkçeleştiren: Tülin Sadıkoğlu
Editör: Merve Çay
Çınar Yayınları, 168 sayfa

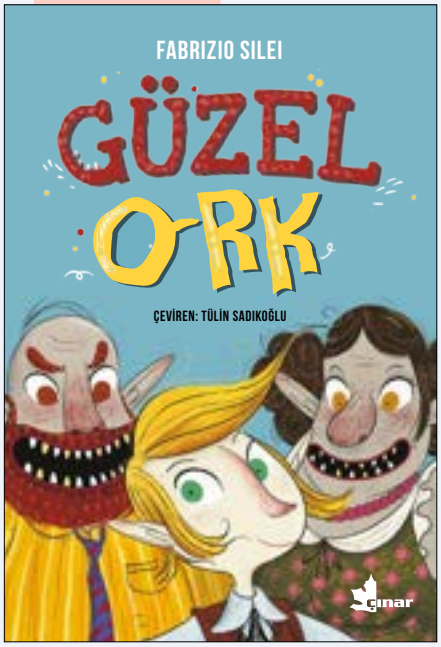

Yaşadığımız dünyada kabul edilen, onaylanan, teşvik edilen pek çok davranış kalıbı ve değer yargısının ters yüz olduğu bir yer düşünün. Burada geğirtoloji dersinden yüksek notlar alan çocuklar, ebeveynlerinin gurur kaynağı; kötü kokmak ve sarı sivri dişlere sahip olmak çekicilik kıstası. Çirkinliğin, biz insanların dünyasındaki güzellik kadar yüceltildiği ork diyarı Orkideya'da (hayır, kesinlikle çiçekle bir ilgisi yok) sivri kulaklar, koca göbekler, iri pençeler ve tüylü vücut yapısı, kulakları sağır eden geğirtiler, gürültülü "yellenmeler" topluma kabul edilmenin anahtarı niteliğinde. Peki, böyle bir toplumda herkesin saygı duyduğu belediye başkanı Orkeste'nin yeni doğan oğlu güzel mi güzel olursa neler yaşanır? "Çok çirkin muhteşem eşlere" ve "çok korkunç çocuklara" sahip olmakla övünen orkların yaşadığı Orkideya, Güzelork'u, bu farklı çocuğu, kabul edebilecek mi?

Web sitesindeki biyografi metninde, çocukluğundan beri can sıkıntısı yaşayan biri olduğunu belirten Fabrizio Silei, dedektif öyküleri, romanlar, resimli çocuk kitapları yazıyor. İtalya'da En İyi Yazar dalında Andersen Ödülü'nü kazanan yazarın kitapları bugüne dek pek çok dile çevrilmiş. Türkçeden başka Almanca, İspanyolca ve Maltaca yayımlanan *Güzelork*'un çizimleri, çeşitli uluslararası yayınevleri için çocuk kitapları resimleyen Fabrizio di Baldo'ya ait. Çınar Yayınları tarafından basılan, editörlüğünü Merve Çay'ın üstlendiği kitabı Türkçeleştiren ise çocuk kitabı editörü ve çevirmen Tülin Sadıkoğlu. "Ork" kelimesinden türetilen sayısız ismi esprili nüanslardan ödün vermeden dilimize kazandırmış olması bahse değer.

KİTAP, SADECE EĞLENMEK İSTEYENLERİ DE DAHA DERİNLERE BAKMAK İSTEYENLERİ DE DIŞARIDA BIRAKMIYOR

Güzelork'u minik-yetişkin tüm okurlar, güldüren detay ve diyalogları hatrına eğlenmek için okuyabilir, sesli okuma ve anlatım yapabilir; kitap buna çok müsait bir konuya ve karakterlere sahip. Ancak ters köşe yapan özgünlüğünün zihin esnetici tarafına bakmak isteyenler için de sağlam malzemeler sunuyor.

En temelde içine doğduğu aileden, yaşadığı toplumdan ve hatta daha sonra yerleştiği şehrin

insanlarından, yani herkesten farklı özelliklerle dünyaya gelmiş bir canlıyı odağına alıyor hikâye. *Güzelork*, üç yüz yıl öncesine göre daha modern olsa da yeme-içme, kişisel bakım, genel yaşayış itibarıyla insanlardan bambaşka zevk ve kuralları benimseyen ork halkıyla birlikte yaşamaktadır. Hepsi birbirinden korkunç (hem görünüşleri hem de etrafa yaydıkları kokularıyla!) anne, baba ve kız kardeşlerden oluşan bir ork ailesine mensuptur. Ne var ki, adıyla müsemma, Güzelork'un, orkların aksine düzgün dişleri, yumuşacık bir teni, sevimli, güzel bir yüzü vardır. Anlayacağınız, iki kız çocuk üstüne heyecanla erkek bir evlat bekleyen ve çirkinlikleriyle övünen yetişkin orklar için, özellikle de Orkideya'nın belediye başkanı, ork ırkının gururlu temsilcisi Orkeste için bu bir felâket.

"SU AKAR, YATAĞINI BULUR" ORKLAR İÇİN DE GEÇERLİ MİDİR?

Orkeste, oğlunu insana yakın görünüşü ve özelliklerine rağmen tam bir ork gibi yetiştirmek konusunda hevesli. Öyle ya, belki de Güzelork, kendileri gibi kurbağa, fare, kaka yiyen, bağıra bağıra konuşan, geğirmeyi, kirlenmeyi ve kavga etmeyi seven bir ork olarak eğitilebilir. Ork orka konuşarak oğlunu doğru yola sokabilir. Fakat "su akar, yatağını bulur" atasözü orklar için de geçerli olmalı ki, babasıyla Milano'ya yaptığı gezi sırasında şehre, mağaza vitrinlerine hayran kalan Güzelork, hayalindeki işi buluyor: kıyafet tasarlamak. 17 yaşına bastığında etrafında birtakım olaylar da ters gidince apar topar Milano'ya okumaya gönderiliyor.

Kitabın ikinci yarısında orkların içinden çıkıp insanların dünyasına adım atan Güzelork'u izliyoruz; yani her iki dünyada da "farklı" olan, farklılığıyla büyüyen, çalışmaya başlayan ve aşık olan Güzelork'u.

İnsanların dünyası Güzelork'un yüzüne, aşk acısı, yarışma programları, bir anda gelen popülarite ve onun ışıltısı ama aynı zamanda hayal kırıklığı ve elbette tüketme hevesiyle birlikte açılıyor. Üne kavuşunca hem insanlar hem de orklar tarafından el üstünde tutulan Güzelork'un farklılığı da diğer her şey gibi hızla "tüketiliyor" ve ilginin yitirilmesi orklarda da hemen yankısını buluyor: "O, hiçbir zaman bizden biri olmadı. Onu hiçbir zaman sevmedik!"

Genç yaşına bunca tecrübeyi ve "*Bir kez daha ne biriyim ne diğeri! Doğanın bir hatasıyım!*" diyecek denli hayal kırıklığı sığdıran Güzelork'u kurtaran ise, doğru bildiniz, sevgi. Onu her hâliyle kabul eden, kollayan ailesinin ve onu tüm gerçekleriyle bağrına basan İsabella'nın sevgisi... Velhasıl, kalplerimizi yumuşatan duygusal çözülmeler, kitabın başındaki esprili tonu yakalayıp yine bir doğum hikâyesine bağlanıyor. Bir ters köşeye daha hazır mısınız? ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

Acı dolu geçmişin umutlu gelecekle takası

On Birinci Takas, ne çocukların ne de yetişkinlerin kaldırabileceği ağırlıktaki travmaları, yeni bir hayat umuduyla takas etmeyi isteyen 12 yaşındaki Afgan mülteci Sami'nin hikâyesini anlatıyor.

On Birinci Takas
Alyssa Hollingsworth
Türkçeleştiren: Handan Sağlanmak Arlı
Editör: Büşra Oktay
Beyaz Balina Yayınları, 295 sayfa

Yazan: Emel Altay

Sami, Boston'a yeni yerleşmiş Afgan bir mülteci. Dedesiyle birlikte yeni hayatlarına uyum sağlamaya çalışıyorlar ancak arkalarında bıraktıkları acılar çok büyük, kayıplar telafisiz. Sami henüz 9 yaşındayken anne babasını Taliban'ın düzenlediği canlı bomba saldırısında kaybediyor. Kendisi ve dedesi bu saldırıdan sağ kurtulmayı başarıyorlar. Bu acı olayın ardından büyük yolculukları başlıyor; önce İran'a, oradan İstanbul'a, sonra Atina ve sonunda Boston... Mülteci kamplarında, gecekondularda, 10 kişinin bir arada kaldığı sefil otel odalarında geçen yolculuklarda dede toruna yarenlik eden en önemli ve belki de tek şey, bir Afgan sazı olan rebap. Sami'nin dedesi, Taliban Afganistan'ı yakıp yıkmadan, ailesini katletmeden önce çok ünlü bir müzisyenmiş. Memleketlerini terkedip meçhul bir yolculukta geleceklerini ararken de sadece rebaplarını yanlarına alabilmişler.

"ŞARKILARIMIZ OLMAZSA UMUDUMUZA NE OLURDU?"

On Birinci Takas, hikâyesini dedenin metroda rebap çalarak geçimlerin sağladığı, Sami'nin de Boston'daki okulun ilk gününden sonra dedesinin yanına geldiği andan anlatmaya başlıyor. Dedenin

rebabı tutması için birkaç dakikalığına Sami'ye bıraktığında olanlar oluyor ve kalabalık metroda bir hırsız, sazı çalıyor. Sami ve dedesi için evi, aileyi hatırlatan, sağaltıcı tek şey rebaptan yayılan müzik. İkisinin de kapıldığı derin üzüntüyü Sami *"Şarkılarımız olmazsa umudumuza ne olurdu?"* sorusuyla dile getiriyor. Rebaptan yayılan ezgiler geçim kaynakları olmasının yanında dedenin memleketindeki profesyonel mesleğini devam ettirmesinin tek yolu, dahası sahip olduğu kimlikten elinde kalan tek şey. Sami için de yaşananlar çok ağır. Böylesine küçük yaşta mülteci olmak, anne babasını vahşi bir saldırıda kaybetmek, vatanından, evinden olmak kimsenin kaldırabileceği yükler değil. Üstüne kendi hatasıyla tek varlıklarını, rebabı kaybetmelerinin vicdani ağırlığını yaşıyor. Bu noktadan itibaren Sami'nin aklındaki tek şey çalınan rebabı geri almak oluyor.

REBAP, UMUDUN SİMGESİ...

Rebap, bir metafor olarak kullanılıyor aslında; dede torunun sahip oldukları tek şeyi, umudu simgeliyor. Onun kaybının simgelediği şeyler ise neredeyse her şey: Dilleri, ezgileri, evleri, aileleri, umutları... Ama Sami bu büyük enkazın altından kalkabilecek güçte bir çocuk. Planlar yapıyor, ona yardımı esirgemeyecek dostlar ediniyor, zorbalıklara boyun eğmiyor ve sonunda rebabı yani umudunu geri kazanmayı başarıyor.

ELDEN ELE BÜYÜTÜLEREK GELEN MUTLULUK

Sami'nin şansızlığı rebabın çalınmasıysa şansı da çevresindeki pırıl pırıl insanlar oluyor. Okul arkadaşı Dan, ilk andan itibaren Sami'ye kol kanat geriyor, onu futbol takımına almasıyla başlayan dostlukları rebabı birlikte aradıkları bir ay boyunca pekişiyor. Dan, Sami'yi futbol takımındaki diğer arkadaşlarıyla ve koçla tanıştırıyor. Koç kendi arkadaşlarıyla, okul arkadaşları aileleriyle derken yalnız bir mülteci olan Sami'nin dünyası giderek genişliyor. Rebabın bir ikinci el dükkanına satıldığını ve geri almak için 700 dolara ihtiyacı olduğunu öğrendikten sonra Sami'nin düşündüğü tek şey o parayı biriktirmek oluyor. Üzerine giyeceği birkaç kıyafet dışında neredeyse hiçbir şeyi olmayan Sami için 700 dolar çok büyük para. Aklına elinde olan bir avuç eşyayı başka şeylerle takas etmek ve takas ettiği şeyleri satarak para kazanmak geliyor.

Bu zorlu ve eldekilere bakıldığında (bir Manchester United anahtarlığı, Türkiye, Yunanistan va Afganistan'a ait birkaç madeni para) işi çok zor. Ama zeki ve azimli bir çocuk için imkânsız diye bir şeyin olmadığını bu birkaç değersiz eşyadan 700 dolardan çok daha fazlasına ulaşabileceğini görüyoruz. İnanç, dostluk ve kararlılıkla tüm dertlerin üstünden aşılabileceğini gösteriyor bize Sami.

"KAYBIN YERİNİ UMUT ALMIŞTI"

Yazar Alyssa Hollingswort, bir aya yayılan macerayı Ramazan ayına denk getirerek müslümanların oruç ve bayram geleneklerini de kitabına katmış. Üstelik Amerikalıların bağımsızlık günü olan 4 Temmuz'u da Ramazan Bayramı'nın hemen öncesine koyarak Sami'nin adım attığı dünyanın kültürel zenginliğinin altını çizmiş. Orucunu tutan, Boston Camii'nde namaza giden Sami, Amerikalı arkadaşlarıyla 4 Temmuz kutlamalarına da katılıyor. Afganların kültürüne, misafirperverliğine ve Tanrı'ya duydukları sarsılmaz inanca (Dedenin sıklıkla tekrarladığı bir cümle var: Khuday Pak mehriban dey, yani Tanrı naziktir) Peştuncanın inceliğine kitapta başarıyla yer veriliyor. Bu başarının yazarın ve kız kardeşinin yaşam deneyimlerinden geldiğini de kitabın sonundaki bölümden anlıyoruz.

Umarım yuvasından uzağa düşen tüm mülteciler acılarını umutlu bir gelecekle takas ederler. Sami'nin dediği gibi; *"Kaybın yerini umut almıştı. Acı dolu bir geçmişin yerini yeni bir topluluk, yeni şarkılar ve yeni bir yuva almıştı. İşte on birinci takas buydu."* ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü-tutarlılığı	★★★★★★★★★☆
Kahramanların işlenişi	★★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★☆☆☆

Üç kitap tek yazar

Halil Güvenç, belli ki ellili yılların sonu altmışlı yılların başlarında, Kıbrıs sorununun en sancılı dönemlerinde, medyanın ve siyasilerin Rum halkına karşı nefret içeren yazılarına, söylemlerine kendince bir çocuk hikâyesi yazarak katkıda bulunmak istemiş.

Yazan: Doğan Gündüz

Yelkenlinin baş kısmında dikilmiş, bir eli belinde bir eli istralyada kendinden emin ufka bakıyor. Sarı saçları denizin rüzgârlarıyla savruluyor. Dalgaları yararak ilerleyen yelkenlinin adı Atmaca. Sarışın, genç kadının duruşu da tam bir atmaca gibi. 1963 yılında basılmış *Balıkçı Ayşe* kitabının kapağındaki bu resim daha baştan, okuyacağımızın bir macera hikâyesi olduğunu fısıldıyor.

Kitabın ilk sayfasındaki başlığın altında *"Kara sularımızda geçen bir deniz kavgasının hikâyesidir"* notu var. Yazar Halil Güvenç, bu notla yetinmemiş bir sonraki sayfada *"Sevgili Okuyucularım,"* diye başlayarak uzun bir açıklama yapma gereği de duymuş:

"Güney Ege bölgesi, dünyanın en tabii güzelliklerini toplamış bir bölgedir.

....

Bu sahillerimizin tam karşılarında, zeytin ağaçları ile süslenmiş (bir vakitler bizim olan) irili ufaklı birçok adalar vardır. Bu adalarda yabancılar otururlar. Bu insanlar TÜRK sahillerindeki balık ve sünger tarlalarına, bazen kaçakçılık suretiyle, bazan da korsanlık yaparak saldırırlar.

....

İşte bu hikâye kaçakçılarla çarpışan bir Türk kızının Ayşe'nin hikâyesidir."

Kitabın hangi üslupla ve ne amaçla yazıldığını, okuyucuya verilen bu bilgilerden kestirmek güç değil.

Hikâye, *"Ayşe, Sünger köyünden Mıstık Reisin kızıdır,"* cümlesiyle başlıyor. Sünger köylüler süngercilik, balıkçılık yaparak geçinirler. Mıstık Reis kalp hastalığından ölünce on sekiz yaşına yeni basmış Ayşe, ki babası onu balıkçılık ve deniz konusunda çok iyi yetiştirmiştir, on altı yaşındaki kardeşi Ahmet ve annesi bir başlarına kalırlar. Ayşe denizden, rüzgârlardan, akıntılardan anlar, yelken kullanmakta ustadır. Babasının ölümünden sonra Atmaca'nın başına geçen Ayşe Reis -köylüler ona Ayşe Reis derler- tayfalarıyla balığa çıktıkları bir gün, karşı adalardan gelip dinamitle avlanan "lüpçülerle" karşılaşır. Dinamitle avlanmak, küçük büyük demeden bütün balıkları öldürdüğü için müdahale ederler. "Kaçakçılar"dan biri, *"Şimdi sizin tekneye de bir dinamit kondururum,"* diye tehdit edince kapışırlar. Ayşe Reis ve tayfaları ellerindeki zıpkınlarla kaçakçıların motorlarını delik deşik ederler. Kaçakçılar güç bela "sularımızdan" uzaklaşırlar.

Ayşe Reis'in başından geçenleri öğrenen kardeşi Ahmet, ablasına yapılan hareketi affedemez ve ertesi sabah erkenden iki tayfayı da yanına alarak denize açılır. Bir gün önceki "kaçakçı" motorunu bulunca hemen bir saldırı planı yapar. Ama plan bir işe yaramaz. Atmaca kaçakçıların attığı dinamitle havaya uçar, tayfalar canını zor kurtarır. O sırada gizlice kaçakçıların kayığına çıkmış olan Ahmet de kafasına yediği bir kürek darbesiyle denize düşer.

Güç bela kurtulurlar ama Ahmet başına aldığı darbeyle kör olmuştur. Tedavi için hastaneye yatırılır. Bu kez "yabancılara" haddini bildirmek için Ayşe Reis yeni teknesiyle denize açılır. Ustalığı sayesinde kaçakçıları yakalamayı başarır ve adalete vermek için

muhtara teslim eder. Bu arada Ahmet ameliyat olur ve gözleri yine görmeye başlar.

Halil Güvenç, hikâyesinde "yabancılar, ada insanları, kaçakçılar, lüpçüler, o insanlar" diye söz ettiği bir grup kötü balıkçıdan yola çıkarak bir halkı aşağılamakta hiç sakınca görmez:

"...Yıllar yılı bu serserilerden neler çektik, komşu değil, sanki düşman. Acırsın hainleşirler, efendilik gösterirsin, küstahlaşırlar, insanlık yaparsın ahlaksızca karşılık verirler." (s.14)

"...Bu adamlar bizim emrimizde bulunmadıkça daima sahillerimizdeki köyleri rahatsız ederler." (s.14)

"...Dayım da bunların hainliklerini, hırsızlıklarını anlata anlata bitiremezdi." (s.14)

"...Hainler korkak olur. Hilekâr insanlar, mertlerden daima korkarlar, birimiz onların beş tanesi ile rahat rahat başa çıkarız..." (s.36)

"...Ahlaksız köpek, bize Türk balıkçısı derler, biz alın teri ile para kazanmazsak, yaşayamayız." (s.41)

Yazar bu "yabancıların" kimler olduğu söylemekten hikâye boyunca kaçınsa da şivelerinden Rumlar, hatta Sünger köyde sığırtmaçlık yapacak kadar o bölgenin sakinlerinden olduğunu okuyucu kolaylıkla çıkarabilir:

"...İster atarız dinamit ister sallarız bumba! Babanın denizidir?" (s.11)

"Vre, Atmacayı geçen yun, burada parçalamıştık, bu nereden çıktı?" (s.38)

"Sana ne vre, budala adam, sana laf söyleyen var mı?" (s.38)

"Eyvahlar olsun, yandım vre beni kurtaran yok mu? Köpek balıkları yiyecek, ne olur Türk efendileri bizi kurtarın..." (s.39)

"Hatice teyze, kaçakçıları birer birer süzdü ve birini tanıdı. Bu bir zamanlar bu köyde sığırtmaçlık yapmış, bir ineği kurtlar parçaladı diye yalan söyleyerek satmıştı." (s.43)

Halil Güvenç, belli ki ellili yılların sonu altmışlı yılların başlarında, Kıbrıs sorununun en sancılı dönemlerinde, medyanın ve siyasilerin Rum halkına karşı nefret içeren yazılarına, söylemlerine kendince bir çocuk hikâyesi yazarak katkıda bulunmak istemiş. Yüzyıllarca bir arada yaşayan iki halkı, hemen her toplumda var olan haydutlardan yola çıkıp genelleme yaparak ayrıştırmaya çalışmış. Ama adı Rumcadan gelen bir köyde, Sünger Köy'de yaşayan bir balıkçı kahraman yarattıktan, hatta hikâyenin ilk cümlesine "Sünger Köy" ile başladıktan sonra komşular arasında yaratmaya çalıştığı düşmanlığın bir inandırıcılığı olamayacağının farkına varamamış.

Mahmud'un Hilesi, yazarın ilk baskısı muhtemelen 1959'dan (MEB 1959 yılında bu kitabı ilk ve ortaokullara tavsiye etmiş) bir iki yıl önce yapılan bir diğer kitabı. Kitabın başında bir giriş yazısı olmasa da hikâyenin dili tam da "Sevgili Okuyucularım" tonunda bir sesleniş gibidir:

"Sene 1919, İşgal yılları. Anadolu'nun dört bucağı, düşmanlar tarafından paylaşılmıştı. Her çeşit düşman, kötülüklerini ve soysuzluklarını gösteriyorlardı. Türk süngüsü ile karşılaşmadan bu toprağa yerleşen düşman, şımarmıştı.

.....

Minareleri gökyüzüne uzanan, Sinanların, Davutların, Kemallerin, Hayrettinlerin yarattığı ulu camilerde, ezan bile okutmuyorlardı."

Hikâye İstanbul'un Yayalar köyünde geçer. Köydeki erkeklerin bir kısmı cephede kalmış, bir kısmı milli kuvvetlere katılmıştır. Bu köyün sahil kısmına işgal kuvvetleri bir ordugâh kurar. Köyün en büyük çocuğu Mahmud Sabri, tayını sulamak için dereye inince, bir meşe ağacının arkasına siper almış düşman askeri ateş ederek tayı öldürür. Askerin namluyu kendisine de doğrulttuğunu gören Mahmud kaçar. Koşarak Fatma Ablanın evine gider. Olanı biteni anlatır. Fatma Abla köydeki diğer birkaç kadınla birlikte gizlice Anadolu'ya silah sevkiyatı yapma hazırlığındadır. Eve bir baskın yapılacağı endişesiyle silahları gizlemeye çalışırlar. Mahmud'a da bir iki el bombası verir. O an Mahmud'un aklına bir fikir gelir, birkaç da dinamit ister. Fatma Ablaya da eğer düşman silah yüklü bu evi aramaya gelirse kendisine haber vermesi için fırını yakmasını söyler. Sonra kimseye görünmeden düşman karargahındaki cephaneliğe gider. O cephaneliğe dinamitleri yerleştirirken yüz elli kişilik düşman askeri köye baskın yapar. Her yeri aramaya, köylülere işkence yapmaya başlarlar. Askerler tam Fatma Ablanın evinin kapısını dipçiklerle kırmaya başladıklarında, Fatma Abla fırını tutuşturur. Uzaktan dumanı gören Mahmud dinamitlerin fitilini

yakar ve cephaneliği havaya uçurur. Şaşkına dönen düşman askerleri evi aramaktan vazgeçip ordugâhlarına dönerler.

Halil Güvenç, yazdığı hikâyenin çocuk okuyucuda vatansever ve kahraman olmak konusunda yeterli etkiyi yapamayacağı endişesinden olsa gerek bazı sayfaların altına veciz sözler de ekleme ihtiyacı duymuş:

"*Sıran gelince sen de bir Mahmud olmalısın.*" *(s.5)*

"*Türk çocuğu, her milletin çocuğundan daha asildir.*" *(s.25)*

"*Bu aziz vatan, senden çalışma bekliyor.*"*(s.26)*

"*Sakın yalan söyleme, Türk yalan bilmez.*" *(s.28)*

"*Sağlığına dikkat et. Senin sağlığın Yurdun sağlığıdır.*" *(s.30)*

"*Türk tarihini oku, iftihar edeceksin.*" *(s.31)*

Halil Güvenç'in bir diğer kitabı *Çoban Ahmet* de *Balıkçı Ayşe* gibi okuyucuya seslenerek başlıyor:

"*Sizlere hayatımı anlatacağım. Beni okurken bazen üzülecek, bazen de sevineceksiniz. Üzüntülü günlerim aklıma geldikçe, gözlerim hâlâ nemlenir.*

Fakat insanın iyi yürekli arkadaşları, hayatını çocuklarına feda eden bir de öğretmeni olursa, gülmek o kadar kolay oluyor ki..."

Bu satırların hemen altında, bir çerçeve içinde "*İnsanın en büyük zenginliği iyi arkadaşı, dünyanın en büyük insanı da öğretmendir. Çoban Ahmet*" sözü yer alıyor. Öğretmenlere ithaf edilmiş bu kitapta, okuyucunun bir öğretmenin kol kanat germesiyle hayatı kurtulan, vatanı milleti için yaralı işler yapacak bir öğrencinin hayat hikâyesini okuyacağını kestirmesi zor değil. Özetle: Anne babası, yedi yaşına giren Ahmet'i okutmak isterler, okullar açılmadan çantasını, defter ve kalemlerini hazır ederler. Ama bir gün tarlayı sabanla süren annesinin üzerine yıldırım düşer ve ölür. Annesiz kalan Ahmet, dülger babasının yanında inşaatlara gider. Kötü talih babasını da yakalar ve inşaattan düşerek kötürüm kalır. Okuma hayalleri suya düşen Ahmet, evi geçindirmek için köyün ağasının yanında çobanlık yapmaya başlar. Kısa sürede bu işte ustalaşır. Yıllar geçer. Artık okuyamayacağını anlayan Ahmet, yedi yaşındayken babasının kendisine aldığı çanta ile defter ve kalemleri başka bir yoksul çocuk kullansın diye ilkokulun öğretmenine teslim eder. Buna çok duygulanan öğretmen Sadiye Hanıma, Ahmet'in arkadaşları, Ahmet'in aslında çok okumak istediğini ama çalışmak zorunda olduğu için okula gelemediğini anlatırlar. Bunun üzerine Sadiye Hanım, Ahmet'e, sürüsünü otlatmaktan getirdikten sonra ders vermeye başlar. Çalışkan Ahmet, sadece ilkokul diploması almakla kalmaz, öğretmeninin yönlendirmesiyle parasız yatılı sınavını birincilikle kazanır. Devlet hem Ahmet'e hem de kötürüm babasına yardım eder. Ahmet okur, mühendis olur. Karayolları başmühendisliğine tayin edilir. İşe başlamadan önce köyüne döner ve kendisini bu seviyeye çıkaran altın kalpli öğretmenine, gönülden yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarına ve sevgili köylülerine borcunun çok büyük olduğunu söyler. Bunu da yurduna yapacağı işlerle ödeyeceğine söz verir.

Halil Güvenç, öğretmen olmanın verdiği mesleki deformasyonla olsa gerek, içerikleri farklı da olsa, üç kitabında da sınıfındaki öğrencilere ders verir gibi "öğreten; doğrusu budur, iyi belle" diyen bir bakış açısı ile hikâyelerini anlatıyor. Kahramanları, "Öğrenci Andı" olarak da bilinen "Andımız"da geçen doğru, çalışkan, küçüklerini koruyan, büyüklerini sayan, yurdunu milletini özünden çok seven, varlığını Türk varlığına armağan etmesi beklenen Türk çocuğu olarak karşımıza çıkıyor.

Bu kitapları yayımlayan Dağarcık Çocuk Yayınları, bastıkları kitapların son sayfasına uzmanlıklarının nişanesi olarak genelde "*Çocuklarımızı en iyi tanıyan öğretmenler tarafından yazılır.*" notuna yer veriyor. Aynı yazarın kaleminden çıkan bu üç kitap, "çocukları en yakından tanımanın", çocuklara edebiyat metni yazabilmek için yeterli olmadığının birer örneği yalnızca. ■

Balıkçı Ayşe / Yazan: Halil Güvenç / Resimler: M. İ. Ertürkmen / Dağarcık Çocuk Yayınları No:42, İstanbul, 1963, 46 Sayfa

Mahmud'un Hilesi / Yazan: Halil Güvenç / Kapak Resmi: Mehmet Tekdal / İç Resimler: M. İ. Ertürkmen / Dağarcık Çocuk Yayınları, İstanbul, İkinci Baskı 1961, 32 Sayfa

Çoban Ahmet / Yazan: Halil Güvenç / Kapak Resmi: Mehmet Tekdal / İç Resimler: M. İ. Ertürkmen / Dağarcık Çocuk Yayınları, İstanbul, 1960, 48 Sayfa

SEN de OKU KLASİKLER

Eşsiz edebiyat klasiklerine "Sen de Oku" dokunuşu...

Yılları aşıp klasikleşen ama kimi zaman sayfa sayılarının çokluğu kimi zamansa dilbilgisi ve sözcük seçimlerindeki bazı zorluklar nedeniyle çocukların okuma fırsatı bulamadıkları ve okuyamadıklarından ötürü üzüntü duydukları eserler, orijinalliğinden ve edebî lezzetinden hiçbir ödün vermeden, duru bir dille yeniden anlatılıyor.

Yeni

Okuma seviyesi: ★★★☆☆ İlgi yaşı: 8-12

Okuma seviyesi: ★☆☆☆☆
İlgi yaşı: 6-9

Okuma seviyesi: ★★★☆☆
İlgi yaşı: 8-12

Okuma seviyesi: ★★★★☆
İlgi yaşı: 8-12

Okuma seviyesi: ★★★★★
İlgi yaşı: 9-13

Okuma seviyesi: ★★★★★
İlgi yaşı: 9-13

Okuma seviyesi: ★★★★★
İlgi yaşı: 9-13

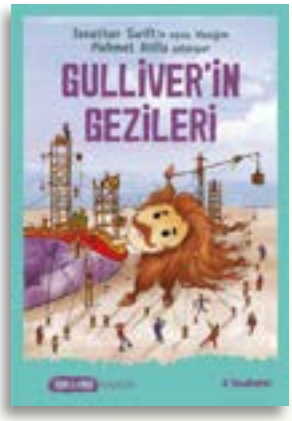

Okuma seviyesi: ★★★★★
İlgi yaşı: 9-13

Okuma seviyesi: ★★★★★
İlgi yaşı: 9-13

www.sendeoku.org tudemyayingrubu tudem.com TUDEMYAYINGRUBU

Olimpiyat şampiyonu, filozof, müziksever ve büyük matematikçi... İşte bu, tarih ile efsane arasında gidip gelen ve kitapta bizzat kendi ağzından anlattığı hayatı. Kitabın sonundaki "Genç Pisagorcular İçin Minik Sözlük" ise metinde karşılaşılan kavramların derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olacak.

Koray Avcı Çakman'ın bu öykülerinde hayatı çocuklarla algılıyor, sık sık onların dilinden dinleyip onların deneyimleriyle gözlemliyor, heyecanları ve beklentileriyle hissediyor, çocukların yorumlayışlarıyla yeniden anlamlandırıyoruz. Bazen kendi şehrimizde bir turiste dönüşüyor, bazen odamızdaki kirli sepetinden bir hikâye çıkarıyoruz. Yitip gidenlere hüzünlenirken, biriktirdiğimiz nice hazinenin farkına varıyoruz.

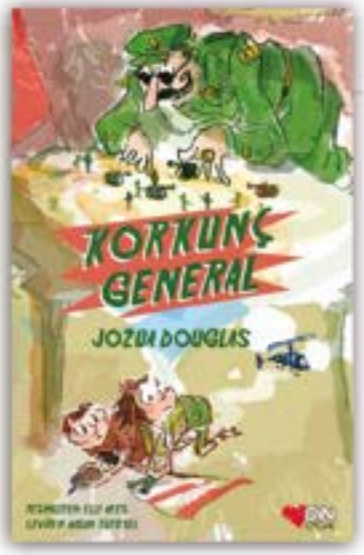

Rosa ile Fico sıradan çocuklar değil, Costa Banana'nın başkanı Fernando'nun çocuklarıdır. Başkan Fernando, kendisi öldüğünde yerine geçecek oğlu Fico'ya bir hayli düşkündür fakat kızı Rosa'yı hafife almaktadır. Bir gün Rosa, General Sjasliek'in iktidarı ele geçirip bir savaş başlatacağını öğrenir, fakat kimseyi buna inandıramaz. Acaba General'i ve savaşı durdurmak mümkün olacak mıdır?

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com facebook.com/cancocukcom twitter.com/Can_Cocuk instagram.com/cancocuk